

RJ IN EEN OOGOPSLAG

Schematisch inzicht in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

RJ IN EEN OOGOPSLAG

RJ in een oogopslag is samengesteld ter ondersteuning van het verkrijgen van een globaal overzicht van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ).

RJ in een oogopslag is gericht op de jaarrekening van ondernemingen in het algemeen. Om die reden zijn de afdelingen 4 'Bestuursverslag, Overige gegevens en overige informatie' en 6 'Bijzondere bedrijfstakken' van de RJ niet in deze uitgave opgenomen.

Deze uitgave is gebaseerd op de Editie 2020 van de RJ.

Richtlijnen		
RJ	Naam van het hoofdstuk	Blz
RJ 100	Inleiding	5
RJ 110	Doelstelling en uitgangspunten	6
RJ 115	Criteria voor opname en vermelding van gegevens	7
RJ 120	Prijsgrondslagen	8
RJ 121	Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	9
RJ 122	Prijsgrondslagen voor vreemde valuta	10
RJ 135	Algemene grondslagen voor de bepaling van het resultaat	11
RJ 140	Stelselwijzigingen	12
RJ 145	Schattingswijzigingen	12
RJ 150	Fouterstel	12
RJ 160	Gebeurtenissen na balansdatum	13
RJ 170	Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit	14
RJ 190	Overige algemene uiteenzettingen	15
RJ 210	Immateriële vaste activa	16
RJ 212	Materiële vaste activa	17
RJ 213	Vastgoedbeleggingen	18
RJ 214	Financiële vaste activa	19
RJ 215	Joint ventures	20
RJ 216	Fusies en overnames	21
RJ 217	Consolidatie	22
RJ 220	Vorraden	23
RJ 221	Onderhanden projecten	24
RJ 222	Vorderingen	25
RJ 224	Overlopende activa	26
RJ 226	Effecten	27
RJ 228	Liquide middelen	28
RJ 240	Eigen vermogen	29
RJ 252	Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa	30
RJ 254	Schulden	31
RJ 258	Overlopende passiva	32
RJ 260	De verwerking van resultaten op intercompany-transacties in de jaarrekening	33
RJ 265	Overzicht van het totaalresultaat van de rechtspersoon	34
RJ 270	De winst-en-verliesrekening - opbrengsten	35
RJ 271	Personeelsbeloningen	36
RJ 272	Belastingen naar de winst	37

Richtlijnen		
RJ	Naam van het hoofdstuk	Blz
RJ 273	Rentelasten	38
RJ 274	Overheidssubsidies	39
RJ 275	Op aandelen gebaseerde betalingen	40
RJ 290	Financiële instrumenten	41
RJ 292	Leasing	44
RJ 300	Toelichting	45
RJ 305	Vrijstellingen voor groepsmaatschappijen	46
RJ 315	Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen	47
RJ 330	Verbonden partijen	48
RJ 340	Winst per aandeel	49
RJ 345	Beëindiging van bedrijfsactiviteiten	50
RJ 350	Gesegmenteerde informatie	51
RJ 360	Het kasstroomoverzicht	52
RJ 390	Overige in de toelichting op te nemen informatie	53
RJ 394	Tussentijdse berichten	54
RJ 396	Openbaarmaking	55
RJ 398	Accountantsonderzoek	56

RJ 100 Inleiding

TOEPASSINGSGEBIED RICHTLIJNEN

Primair: rechtspersonen waarvoor Titel 9 Boek 2 BW op grond van de eerste volzin van artikel 360 van dat Boek geldt.
 Voor kleine rechtspersonen is een afzonderlijke bundel Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen beschikbaar.
 Voor microrechtspersonen is een afzonderlijk hoofdstuk opgenomen in de bundel Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro- en kleine rechtspersonen.

Een Richtlijn is van kracht en dient te worden toegepast voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari van het jaar volgend op het jaar van publicatie van de Richtlijn, tenzij in de Richtlijn zelf een andere ingangsdatum is aangegeven.

STATUS VAN DE RICHTLIJNEN

- Richtlijnen waarin een voorkeur wordt uitgedrukt (aanbevelingen)
- Richtlijnen waarin tot uitdrukking wordt gebracht dat bepaalde grondslagen al dan niet aanvaardbaar zijn, dan wel dat een bepaalde grondslag dient te worden gevolgd (stellige uitspraken).

De vetgedrukte passages dienen als stellige uitspraken te worden opgevat. Ook deze stellige uitspraken hebben echter niet de status van een wettelijke bepaling en derhalve geen bindende kracht. Desalniettemin verwacht de RJ dat van deze stellige uitspraken slechts wordt afgeweken indien daarvoor goede gronden zijn.

TOEPASSING RICHTLIJNEN EN IFRS IN DE GECONSOLIDEERDE EN/OF ENKELVOUDIGE JAARREKENING

Artikel 2:362 lid 8 BW biedt rechtspersonen de mogelijkheid om zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens de door de Europese Commissie goedgekeurde IFRS standaarden en interpretaties. Beursgenoteerde rechtspersonen zijn overigens op grond van de IAS-verordening verplicht de geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IFRS.

	Geconsolideerde jaarrekening	Enkelvoudige jaarrekening
Combinatie 1	Titel 9 Boek 2 BW	Titel 9 Boek 2 BW
Combinatie 2	IFRS	Titel 9 Boek 2 BW
Combinatie 3	IFRS	Titel 9 Boek 2 BW met toepassing van de waarderingsgrondslagen zoals toegepast in de geconsolideerde jaarrekening
Combinatie 4	IFRS	IFRS

RJ 110 Doelstellingen en uitgangspunten

DOEL VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening geeft volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent het vermogen en het resultaat, alsmede voor zover de aard van een jaarrekening dat toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon. Indien de internationale vertakking van zijn groep dit rechtvaardigt, kan de rechtspersoon de jaarrekening opstellen naar de normen die in het maatschappelijk verkeer in een van de andere lidstaten van de Europese Gemeenschappen als aanvaardbaar worden beschouwd en het in de eerste volzin bedoelde inzicht geven.

ALGEMEEN UITGANGSPUNT

De jaarrekening dient duidelijk als zodanig te worden aangeduid en te worden onderscheiden van de andere gezamenlijk met de jaarrekening gepubliceerde informatie.

Elk onderdeel van de jaarrekening dient duidelijk als zodanig te worden aangeduid.

De volgende informatie dient duidelijk te worden vermeld:

- de naam van de rapporterende rechtspersoon
- of de jaarrekening financiële informatie bevat van een individuele rechtspersoon dan wel een groep van maatschappijen
- de balansdatum en de periode waarop de jaarrekening betrekking heeft bij de diverse onderdelen van de jaarrekening
- de rapporteringsvaluta
- de geldeenheid waarin de cijfers in de jaarrekening zijn uitgedrukt (bijvoorbeeld uitgedrukt in duizendtallen)

AANVULLINGEN OP OF AFWIJKINGEN VAN BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN

Indien het verschaffen van het in lid 1 bedoelde inzicht dit vereist, verstrekt de rechtspersoon in de jaarrekening gegevens ter aanvulling van hetgeen in de bijzondere voorschriften van en krachtens deze titel wordt verlangd. Indien dit noodzakelijk is voor het verschaffen van dat inzicht, wijkt de rechtspersoon van die voorschriften af; de reden van deze afwijking wordt in de toelichting uiteengezet, voor zover nodig onder opgave van de invloed ervan op vermogen en resultaat.

OVERIGE UITGANGSPUNTEN

Indien de Richtlijnen een specifieke situatie niet behandelen, dient het bestuur van de rechtspersoon een verwerkingswijze te kiezen die relevante en betrouwbare informatie oplevert voor de besluitvorming van de gebruikers van de jaarrekening, waarbij de overige kwalitatieve kenmerken zoals beschreven in het Stramien mede in acht dienen te worden genomen.

Uitgaan van de veronderstelling dat het geheel der werkzaamheden van de rechtspersoon waaraan die activa en passiva dienstbaar zijn, wordt voortgezet, tenzij die veronderstelling onjuist is of haar juistheid aan gerede twijfel onderhevig is.

Winsten worden slechts opgenomen, voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Verplichtingen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar, worden in acht genomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening zijn bekend geworden. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden vóór het einde van het boekjaar kunnen in acht worden genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Een onjuiste of niet passende behandeling van posten in de balans of in de winst-en-verliesrekening kan echter niet worden rechtgezet door een adequate vermelding van gegevens in de toelichting.

RJ 115 Criteria voor opname en vermelding van gegevens

CRITERIA VOOR OPNAME VAN ACTIVA EN POSTEN VAN HET VREEMD VERMOGEN

VERWERKEN VAN ACTIVA EN POSTEN VAN HET VREEMD VERMOGEN

Een actief dient in de balans te worden verwerkt, wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen aan de rechtspersoon zullen toevloeien en het actief een kostprijs of waarde heeft waarvan de omvang op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

Een post van het vreemd vermogen dient in de balans te worden verwerkt, wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling van een bestaande verplichting gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

In de jaarrekening dient de economische realiteit van transacties te worden weergegeven.

In de regel worden rechten en verplichtingen voortvloeiende uit eenzelfde overeenkomst niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de rechtspersoon noch zijn tegenpartij op de balansdatum heeft gepresteerd. Opname in de balans dient wel te geschieden wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestaties en tegenprestaties niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor de rechtspersoon nadelige gevolgen heeft.

CRITERIA VOOR VERMELDING

Indicatieve factoren welke van belang zijn bij de beantwoording van de vraag of gegevens afzonderlijke vermelding in de jaarrekening behoeven:

- Relevantie;
- Vergelijkbaarheid

RELEVANTIE

Voor de balans: indien een post groter is dan 5% van de balanstelling of groter is dan 10% van de rubriek waartoe hij behoort

Voor de winst-en-verliesrekening: indien een resultaatpost groter is dan 5% van de toegevoegde waarde of groter is dan 10% van het totaal van de rubriek waartoe hij behoort

VERGELIJKBAARHEID

Aanvullende informatie over actuele waarde bij toepassing van de historische prijsgrondslag, en vice versa.

VERREKENEN EN SALDEREN

De rechtspersoon dient een actief en een post van het vreemd vermogen gesaldeerd in de jaarrekening op te nemen uitsluitend indien en voor zover:

- de rechtspersoon beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen; en
- de rechtspersoon het stellige voornemen heeft het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

RJ 120 Prijsgrondslagen

DEFINITIES

Verkrijgingsprijs: De verkrijgingsprijs van een actief is de prijs waartegen het is verworven en de bijkomende kosten.

Vervaardigingsprijs: Deze omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.

Actuele kostprijs: De actuele inkoopprijs en de bijkomende kosten, verminderd met afschrijvingen; of de actuele aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend verminderd met afschrijvingen. In deze kosten kunnen worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente op schulden over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend.

Bedrijfswaarde / Indirecte opbrengstwaarde: De contante waarde van de aan een actief of samenstel van activa toe te rekenen geschatte toekomstige kasstromen die kunnen worden verkregen met de uitoefening van het bedrijf.

Opbrengstwaarde / Netto-opbrengstwaarde / Directe opbrengstwaarde: Het bedrag waartegen een actief maximaal kan worden verkocht, onder aftrek van de nog te maken kosten.

Reële waarde / Marktwaaarde: Het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Contante waarde: De som van naar een bepaalde rentevoet gediscoteerde toekomstige ontvangsten en uitgaven.

Actuele waarde van activa en passiva: De waarde die is gebaseerd op actuele marktprijzen of op gegevens die op de datum van waardering geacht kunnen worden relevant te zijn voor de waarde.

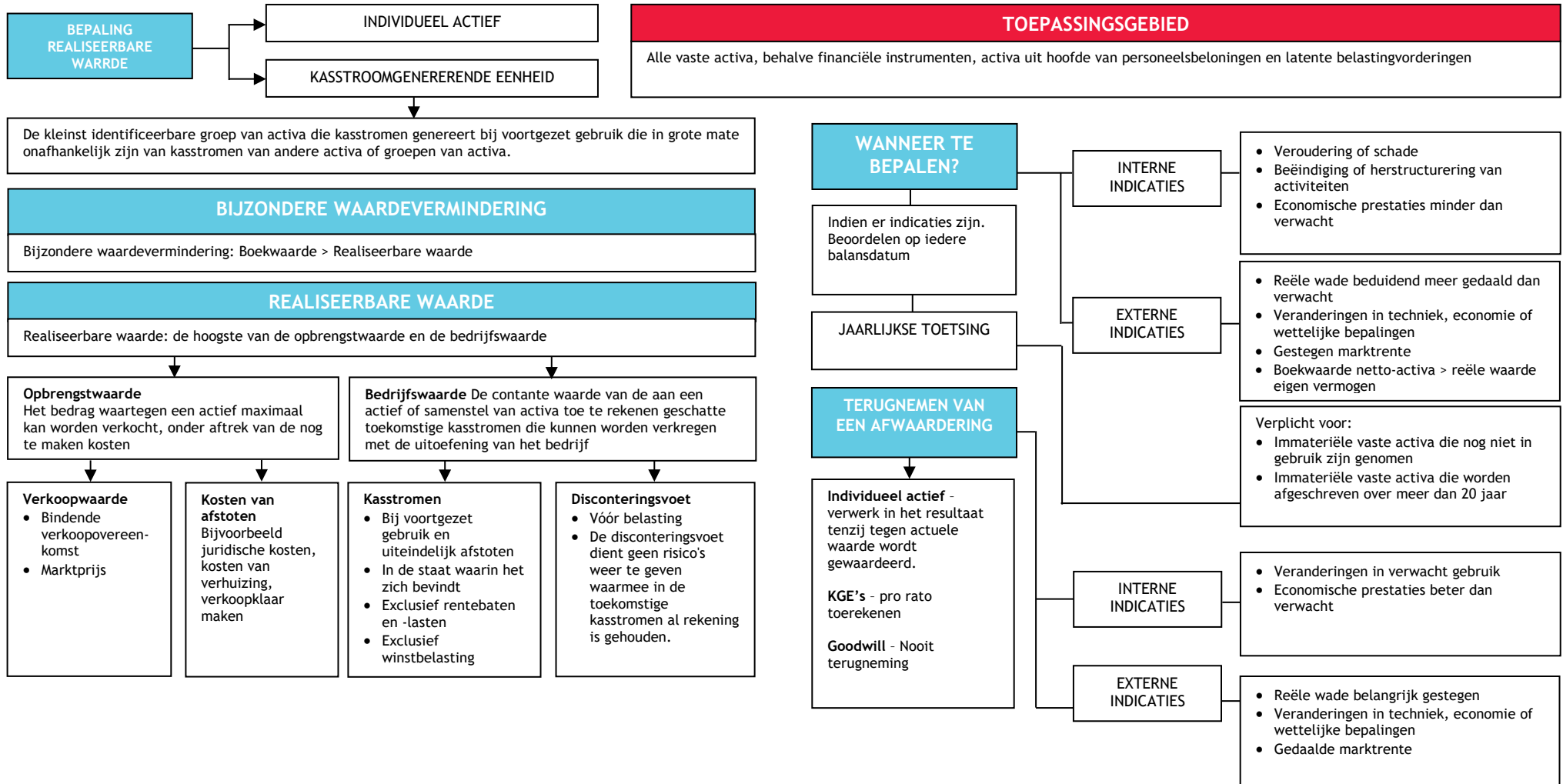
TOELICHTING BIJ WAARDERING TEGEN ACTUELE WAARDE

Bij de uiteenzetting van de methode van bepaling van de actuele waarde dient voor zover van schattingen gebruik is gemaakt, te worden aangegeven of de waardebepaling berust op de opgave van een taxateur en zo ja of deze intern of extern is. Indien van indices gebruik is gemaakt dient de aard van de indices te worden vermeld; daarbij dient te worden aangegeven of de indices aan de technologische ontwikkelingen zijn aangepast.

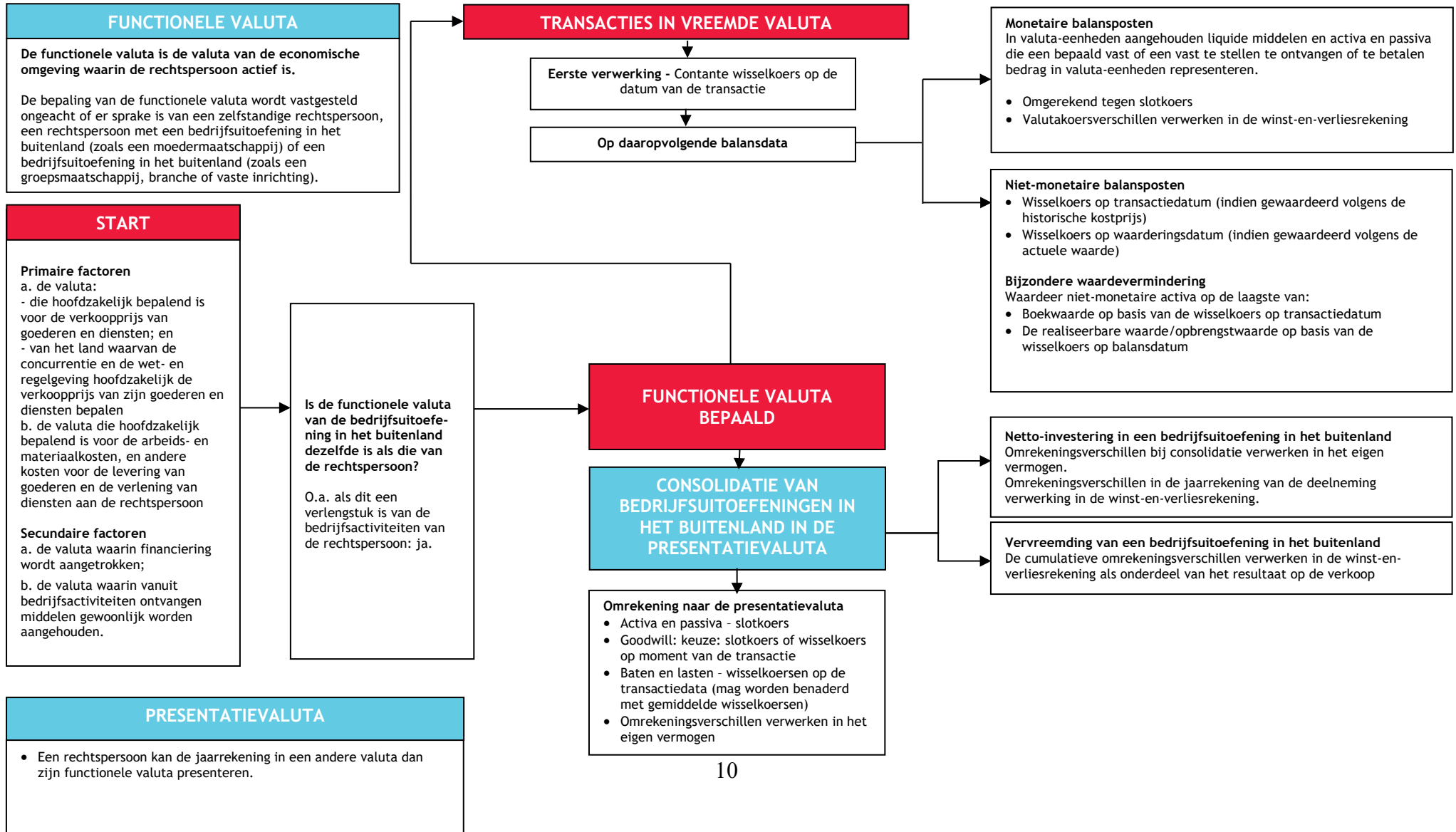
Tevens dient voor de actuele kostprijs en de bedrijfswaarde te worden aangegeven hoe oud de raming is.

RJ 121 Bijzondere waardevermindering van vaste activa

RJ 122 Prijsgrondslagen voor vreemde valuta

RJ 135 Algemene grondslagen voor de bepaling van het resultaat

GRONDSLAGEN

DE MOGELIJKHEID VAN RECHTSTREEKSE VERMOGENSMUTATIES EN MUTATIES IN DE WINST-EN-VERLIESREKENING VAN EERDER VERWERKTE RECHTSTREEKSE VERMOGENSMUTATIES

Alle vermogensmutaties dienen in de winst-en-verliesrekening te worden verantwoord, tenzij deze op grond van RJ 240.402-412 rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

HET TOEREKENINGSBEGINSEL

De gevolgen van transacties en andere gebeurtenissen verwerkt wanneer zij zich voordoen (en niet wanneer geldmiddelen worden ontvangen of betaald) en worden zij in de jaarrekening verwerkt in de periode waarop zij betrekking hebben.

De lasten die samenhangen met de verrichte prestaties door het bedrijf van de rechtspersoon dienen in beginsel te worden toegerekend aan de periode waarin de baten die voortvloeien uit die prestaties zijn verantwoord.

Bij de toerekening van zowel baten als lasten wordt voorzichtigheid betracht.

BATEN EN LASTEN UIT VOORGAANDE JAREN

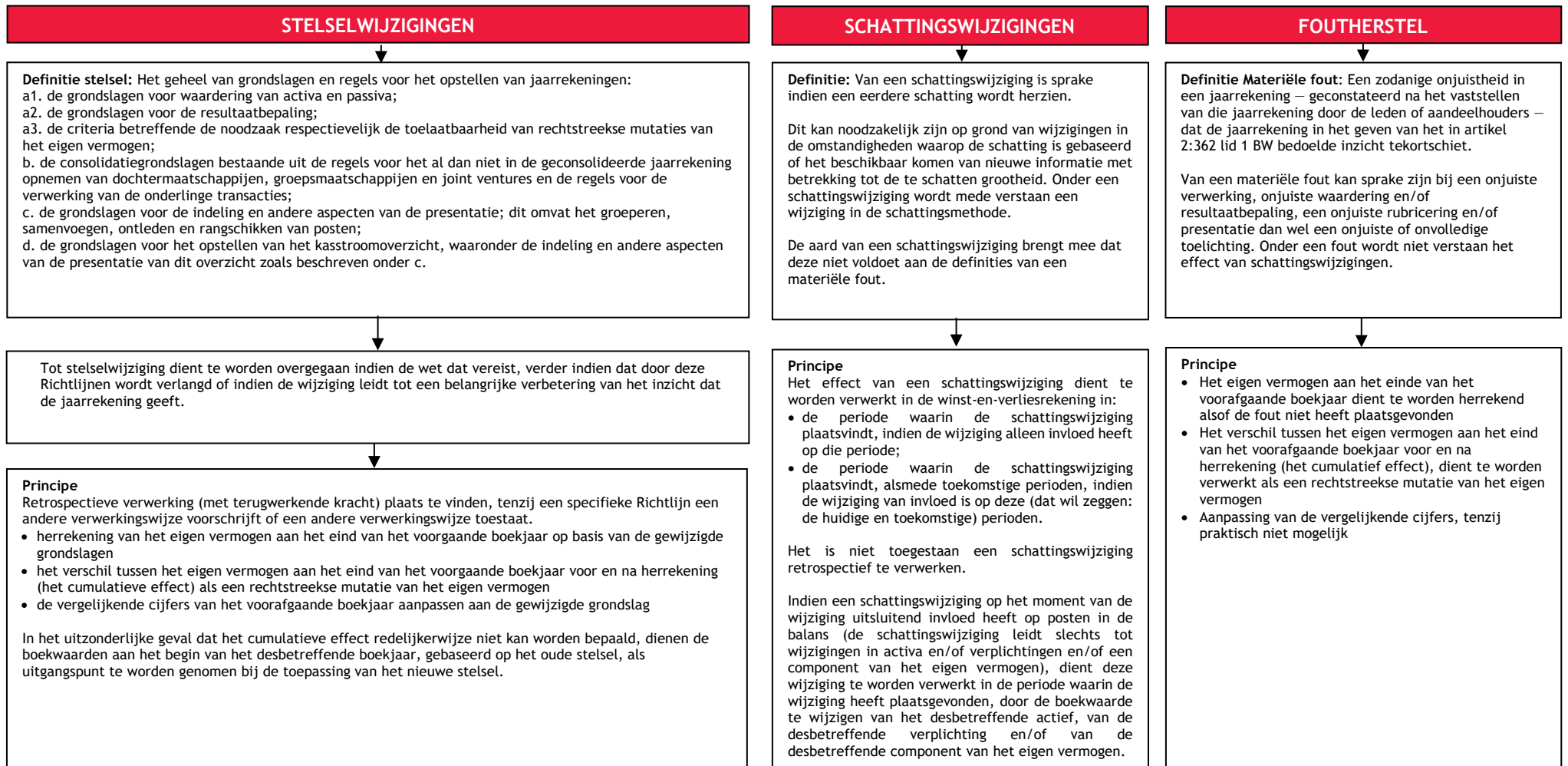
Baten en lasten uit voorgaande jaren dienen te worden verantwoord in overeenstemming met RJ 150 Fouterstel.

WINSTDELINGSREGELINGEN

De verwerking van winstdelingen op grond van winstdelingsregelingen dient plaats te vinden overeenkomstig de economische realiteit van de winstdeling.

Indien de winstdeling een vergoeding is voor de verschaffing van eigen vermogen als zodanig, niet zijnde een vergoeding voor aan de rechtspersoon geleverde goederen en/of diensten, dient verwerking plaats te vinden als onderdeel van de winstbestemming.

RJ 140 Stelselwijzigingen, RJ 145 Schattingswijzigingen, RJ 150 Fouterstel

RJ 160 Gebeurtenissen na balansdatum

DEFINITIE

Gebeurtenissen na balansdatum kunnen zowel gunstige als ongunstige effecten hebben. Er worden twee soorten van gebeurtenissen onderscheiden: gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum en gebeurtenissen die een nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

NADERE INFORMATIE OVER DE FEITELIJKE SITUATIE OP BALANSDATUM

Voorbeelden:

- a. de uitspraak na balansdatum inzake een rechtszaak, die bevestigt dat de rechtspersoon reeds een op balansdatum bestaande verplichting had; een dergelijke uitspraak vereist dat de rechtspersoon een reeds getroffen voorziening aanpast of dat een voorziening wordt gevormd in plaats van de vermelding van een voorwaardelijke verplichting in de toelichting;
- b. de ontvangst van informatie na balansdatum, waaruit blijkt dat op balansdatum sprake is van een duurzame waardevermindering van een actief, of dat de omvang van een reeds genomen waardevermindering moet worden aangepast; bijvoorbeeld:
  1. het faillissement van een handelsdebiteur dat uitgesproken wordt na balansdatum, bevestigt normaliter dat het verlies reeds bestond op de balansdatum en dat de rechtspersoon de boekwaarde van die vordering moet aanpassen;
  2. de verkoop van voorraden na balansdatum kan een indicatie geven van de realiseerbare waarde op balansdatum;
- c. de vaststelling na balansdatum van de kostprijs van vóór de balansdatum gekochte activa, of de opbrengsten van vóór de balansdatum verkochte activa;
- d. de vaststelling na balansdatum van de hoogte van winstdeling of bonusbetalingen, wanneer de rechtspersoon een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting tot betaling had op balansdatum, als gevolg van gebeurtenissen van vóór die datum;
- e. de constatering van fraude of fouten welke aangeven dat de jaarrekening onjuist was.

GEEN NADERE INFORMATIE OVER DE FEITELIJKE SITUATIE OP BALANSDATUM

Voorbeelden:

- a. een belangrijke fusie of overname na de balansdatum of het vervreemden van een belangrijke dochteronderneming;
- b. de aankondiging van een plan om bedrijfsactiviteiten te beëindigen, activa te vervreemden of het overeenkomen van verplichtingen die toe te wijzen zijn aan het beëindigen van bedrijfsactiviteiten of het aangaan van bindende overeenkomsten om zulke activa te verkopen dan wel zulke verplichtingen overeen te komen;
- c. belangrijke aankopen en vervreemdingen van activa, of confiscatie van belangrijke activa door de overheid;
- d. de verwoesting van een belangrijke productiefaciliteit door brand na de balansdatum;
- e. de aankondiging - of het begin van de implementatie - van een belangrijke herstructurering;
- f. belangrijke transacties na balansdatum die (kunnen) leiden tot een uitbreiding van het aantal aandelen, anders dan kapitalisatie en aandelensplitsing;
- g. abnormaal grote veranderingen na de balansdatum in de prijzen van activa of valutakoersen;
- h. veranderingen in belastingtarieven of belastingwetgeving ingesteld of aangekondigd na de balansdatum welke een significant effect hebben op de acute en latente belastingvorderingen en -schulden
- i. het aangaan van belangrijke overeenkomsten of voorwaardelijke verplichtingen, bijvoorbeeld het afgeven

CONTINUÏTEIT VAN DE RECHTSPERSOON

Indien de continuïteitsveronderstelling vervalt wordt de jaarrekening opgesteld uitgaande van liquidatie van het geheel van de werkzaamheden van de rechtspersoon.

DIVIDEND

Keuze tussen een balans voor of na (voorstel) winstbestemming
Uit te keren preferent dividend echter altijd als verplichting verwerken

BALANS NA WINSTBESTEMMING

Voorgesteld dividend als verplichting

BALANS VOOR WINSTBESTEMMING

Preferent en interimdividend binnen het eigen vermogen zichtbaar in mindering op het resultaat van het boekjaar

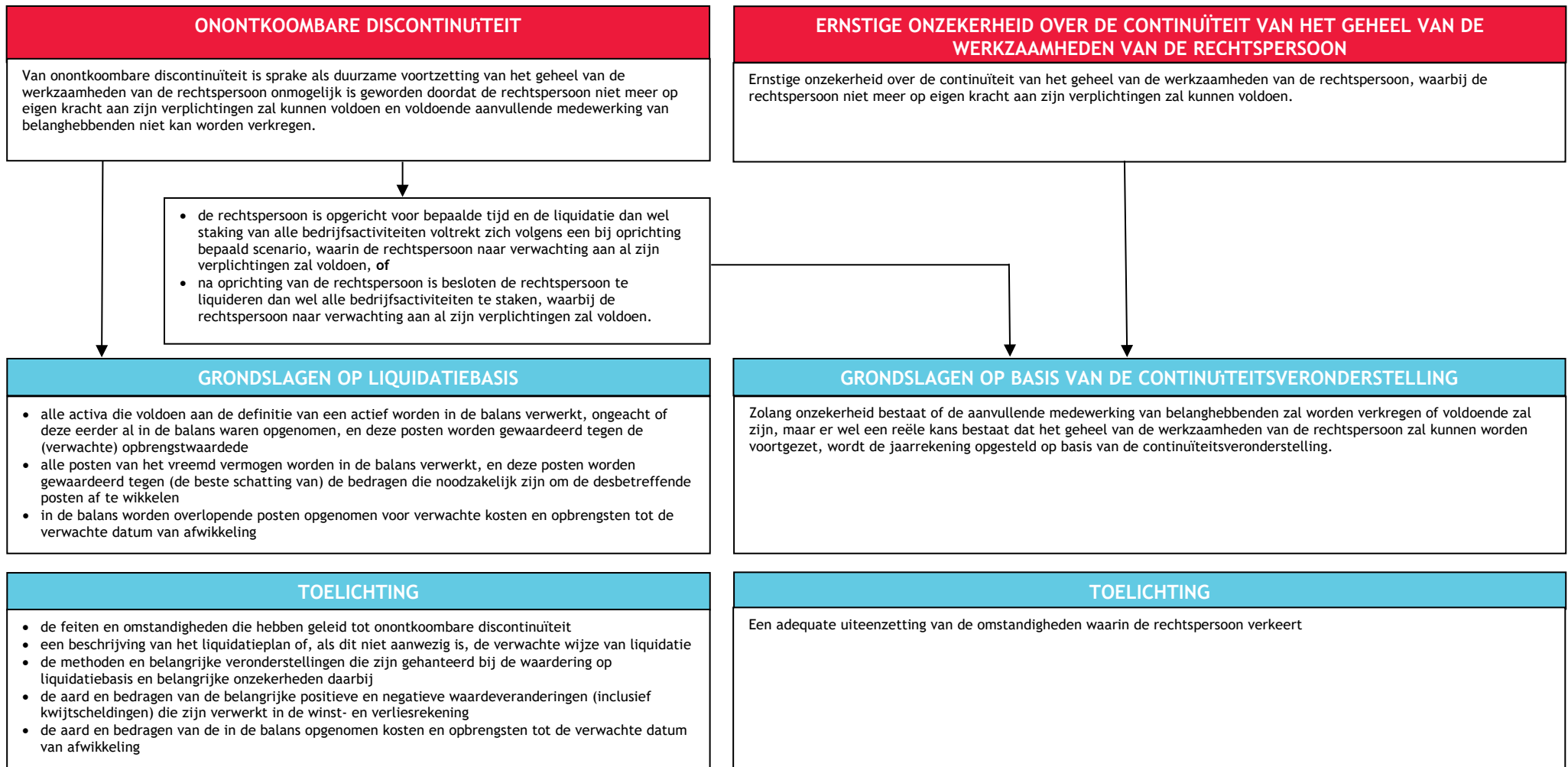
Gebeurtenis niet verwerken in de jaarrekening

TOELICHTING

De aard van de gebeurtenis en een schatting van de financiële gevolgen, of een mededeling dat zulks niet mogelijk is.

Gebeurtenis verwerken in de jaarrekening

RJ 170 Discontinuïteit en ernstige onzekerheid over continuïteit

RJ 190 Overige algemene uitzettingen

GELDEENHEID EN TAAL

GELDEENHEID

Indien de werkzaamheid van de rechtspersoon of de internationale vertakking van zijn groep dat rechtvaardigt, mag de jaarrekening of alleen de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld in een vreemde geldeenheid.

De geldeenheid in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening kunnen van elkaar verschillen.

In een jaarrekening die in een vreemde geldeenheid wordt opgesteld, wordt het aandelenkapitaal opgenomen in die geldeenheid, naar de koers op de balansdatum. Een omrekeningsverschil wordt verwerkt in het eigen vermogen, ten gunste of ten laste van de Overige reserves.

TAAL

De posten worden in de Nederlandse taal omschreven, tenzij de algemene vergadering tot het gebruik van een andere taal heeft besloten.

De openbaar te maken jaarrekening luidt in het Nederlands, Frans, Duits of Engels.

ONDERSCHIED VAST/VLOTTEND

Een actief dient als vlottend te worden geclassificeerd indien:

- de verwachting is dat het actief zal worden gerealiseerd, of wordt gehouden voor de verkoop of het gebruik binnen de normale productiecycclus van de activiteiten van de rechtspersoon; of
- het actief primair wordt gehouden voor de verkoop of voor de korte termijn en de verwachting is dat realisatie van het actief zal plaats vinden binnen 12 maanden na de balansdatum; of
- sprake is van liquide middelen of van een equivalent van liquide middelen dat niet beperkt is in zijn aanwendbaarheid. Onder een equivalent van liquide middelen wordt in dit verband verstaan een zeer courant actief dat zonder beperkingen en eenvoudig is om te zetten in liquide middelen en waarvoor geen belangrijke risico's voor het optreden van waardeveranderingen bestaan.

De aard van het actief en de intentie van de leiding van de rechtspersoon kunnen eveneens indicatief zijn.

Delen van vorderingen die onder de financiële vaste activa zijn opgenomen die binnen 12 maanden na balansdatum opeisbaar worden, dienen afzonderlijk te worden toegelicht dan wel te worden gepresenteerd onder de vlottende activa.

SAMENGESTELDE TRANSACTIES ('PACKAGE DEALS')

Definitie: De verbonden overeenkomsten met één of meer derden als wederpartij, waarbij goederen, dan wel andere rechten en/of verplichtingen tezamen worden verworven en/of vervreemd eventueel met een toebetaling in geld door of aan de wederpartij.

Kenmerkend hierbij is dat er per afzonderlijke transactie veelal geen economisch evenwicht bestaat tussen prestatie en contraprestatie, zodat de afzonderlijke transactie niet zou zijn afgesloten; voor het samenstel van transacties bestaat echter wel evenwicht tussen de totaliteit van de prestaties en de totaliteit van de contraprestaties.

Verwerking: De afzonderlijke activa en/of passiva die bij samengestelde transacties zijn betrokken, dienen op hun reële waarde te worden gewaardeerd.

RJ 210 Immateriële vaste activa

DEFINITIE
Een identificeerbaar niet-monetair actief zonder fysieke gedaante dat wordt gebruikt voor productie, aflevering van goederen of diensten, voor verhuur aan derden of voor administratieve doeleinden.
Identificeerbaar als: <ul style="list-style-type: none"> • Separeerbaar: toekomstige economische voordelen van het actief verhuren, verkopen, ruilen of uitkeren, los van andere activa die samenhangen in dezelfde opbrengst genererende activiteit of • Rechten
TOEPASSINGSGBIED
Niet van toepassing op: <ul style="list-style-type: none"> - kosten van opsporing van olie, gas en andere mineralen; - activa uit verzekeringscontracten; - actieve belastinglatenties; - activa voortvloeiend uit personeelsregelingen; - goodwill verkregen bij een fusie of overname.

WAARDERING NA EERSTE VERWERKING		
Keuze: Kostprijs of actuele waarde Actuele waarde alleen toegestaan als er een liquide markt bestaat: de activa zijn homogeen, er zijn op ieder willekeurig moment tot een transactie bereid zijnde kopers en verkopers te vinden en de transactieprijsen zijn publiekelijk bekend.		
<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Kostprijsmodel <ul style="list-style-type: none"> • Schat de economische levensduur • Restwaarde op nul stellen tenzij doorverkoop al is toegezegd, of er een actieve markt is • Bepaal de afschrijvingsmethode • Beoordeel jaarlijks de economische levensduur en afschrijvingsmethode • Afschrijving begint op het moment van gereed zijn voor ingebruikname </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> Actuele-waardemodel <ul style="list-style-type: none"> • Laagste van actuele kostprijs en realiseerbare waarde • Waardevermeerderingen in een herwaarderingsreserve • Afschrijvingen zoals bij het kostprijsmodel </td> </tr> </table>	Kostprijsmodel <ul style="list-style-type: none"> • Schat de economische levensduur • Restwaarde op nul stellen tenzij doorverkoop al is toegezegd, of er een actieve markt is • Bepaal de afschrijvingsmethode • Beoordeel jaarlijks de economische levensduur en afschrijvingsmethode • Afschrijving begint op het moment van gereed zijn voor ingebruikname 	Actuele-waardemodel <ul style="list-style-type: none"> • Laagste van actuele kostprijs en realiseerbare waarde • Waardevermeerderingen in een herwaarderingsreserve • Afschrijvingen zoals bij het kostprijsmodel
Kostprijsmodel <ul style="list-style-type: none"> • Schat de economische levensduur • Restwaarde op nul stellen tenzij doorverkoop al is toegezegd, of er een actieve markt is • Bepaal de afschrijvingsmethode • Beoordeel jaarlijks de economische levensduur en afschrijvingsmethode • Afschrijving begint op het moment van gereed zijn voor ingebruikname 	Actuele-waardemodel <ul style="list-style-type: none"> • Laagste van actuele kostprijs en realiseerbare waarde • Waardevermeerderingen in een herwaarderingsreserve • Afschrijvingen zoals bij het kostprijsmodel 	

RJ 212 Materiële vaste activa

VERWERKING EN EERSTE WAARDERING

Verwerking: Activeren van de kostprijs indien:

- het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot het actief zullen toekomen aan de rechtspersoon, en
- de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld

Waardering:

- Initieel tegen kostprijs
- Uitgaven na eerste waardering indien ze voldoen aan bovenstaande verwerkingsvoorwaarden

De kostprijs omvat:

- Verkrijgings- of vervaardigingsprijs
- Overige kosten om het actief op zijn plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik
- Naar keuze: kosten die samenhangen met verplichtingen inzake de ontmanteling en verwijdering van het actief indien deze verplichting wordt veroorzaakt door het neerzetten van het actief

WAARDERING NA EERSTE WAARDERING

HET KOSTPRIJS-MODEL

Waardering tegen de kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen.

Afschrijving

- Het af te schrijven bedrag van een actief dient stelselmatig aan de gebruiksduur te worden toegerekend.
- De gebruiksduur en/of de restwaarde van een actief dienen uitsluitend opnieuw te worden beoordeeld
- Wijzigingen in restwaarde, afschrijvingsmethode en gebruiksduur worden als schattingswijziging verwerkt in overeenstemming met RJ 145.
- De periodieke afschrijvingskosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening, tenzij deze worden verwerkt in de boekwaarde van een ander actief.
- De afschrijving vangt aan wanneer het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik.

OVERIG

Componenten

- Indien belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwachte gebruikspatroon, dienen deze bestanddelen afzonderlijk te worden afgeschreven.

Groot onderhoud

- Keuze: componentenbenadering of onderhoudsvoorziening

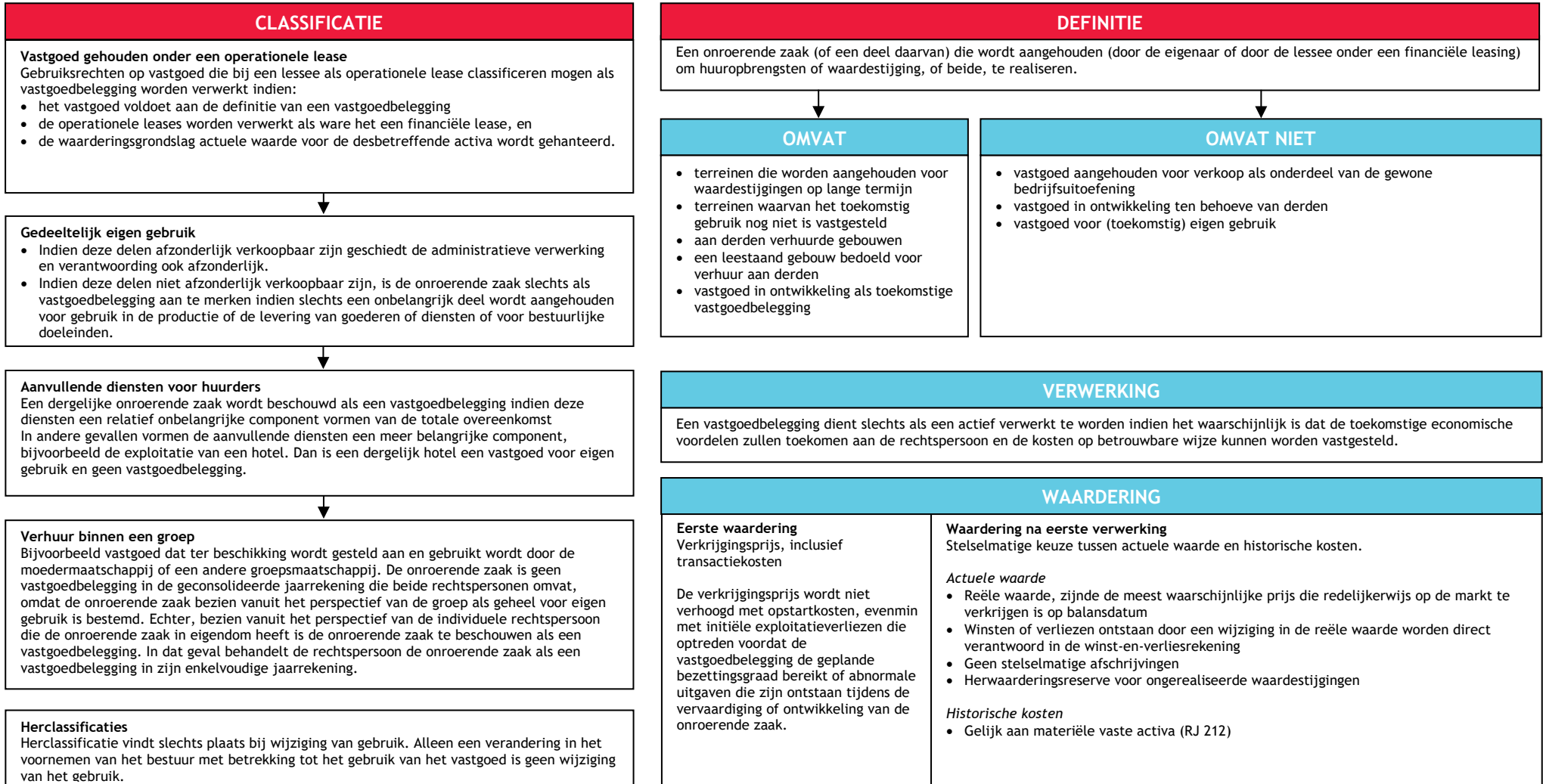
HET ACTUELE-WAARDEMODEL

Waardering tegen actuele kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen.

De actuele kostprijs is de actuele inkoopprijs of de actuele vervaardigingsprijs, beide onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen.

- De bepaling van de actuele waarde dient voldoende regelmatig te worden uitgevoerd.
- De frequentie van de herwaarderingen hangt af van de wijzigingen in de actuele kostprijs. Indien de actuele kostprijs aanzienlijk verschilt van de boekwaarde, is herwaardering vereist. Anders kan een herwaardering om de drie of vijf jaar mogelijk volstaan.
- Indien een materieel vast actief wordt geherwaardeerd, dient de volledige categorie van materiële vaste activa waartoe dat actief behoort te worden geherwaardeerd
- Geherwaardeerde materiële vaste activa worden op dezelfde manier afgeschreven als onder het kostprijs-model.
- De waardevermeerdering van een materieel vast actief als gevolg van een herwaardering wordt rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt in een herwaarderingsreserve.
- De cumulatieve afschrijvingen op de datum van de herwaardering worden evenredig aangepast aan de wijziging van de actuele inkoopprijs of vervaardigingsprijs van het actief.
- Het gerealiseerde deel van de herwaarderingen worden rechtstreeks ten gunste van de Overige reserves verwerkt, of als afzonderlijke post in de winst-en-verliesrekening.

RJ 213 Vastgoedbeleggingen

RJ 214 Financiële vaste activa

DEFINITIES

Deelneming: Kapitaalverschaffing voor eigen rekening en duurzame verbondenheid ten dienste van de eigen werkzaamheid. Indien een vijfde of meer van het geplaatste kapitaal wordt verschaft, wordt het bestaan van een deelneming vermoed.
Effecten: Kapitaalbelangen die geen deelneming zijn.

WAARDERING

DEELNEMINGEN

Invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid
 Vermoed bij ten minste 20% van de aan de aandelen verbonden stemrechten
Aanwijzingen:

- vertegenwoordiging door de deelnemende rechtspersoon in het bestuur van de deelneming of in een vergelijkbaar gezaghebbend orgaan;
- betrokkenheid van de deelnemende rechtspersoon bij de bepaling van het beleid van de deelneming;
- materiële transacties tussen de deelnemende rechtspersoon en de deelneming;
- onderlinge uitwisseling van managers tussen de deelnemende rechtspersoon en de deelneming;
- het voorzien van essentiële technische informatie.

Geen invloed van betekenis

EFFECTEN

VERMOGENSMUTATIEMETHODE

<p>Nettovermogenswaarde Voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat van de deelneming worden de grondslagen van de deelnemende rechtspersoon toegepast</p> <ul style="list-style-type: none"> • als verkrijgingsprijs van identificeerbare activa en passiva van een verworven deelneming geldt de reële waarden die op het moment van verwerving daaraan moeten worden toegekend 	<p>Zichtbaar eigen vermogen Het eigen vermogen volgens de balans van de deelneming als uitgangspunt</p> <p>Slechts wanneer de rechtspersoon onvoldoende gegevens ter beschikking staan om de nettovermogenswaarde te bepalen</p>
---	--

Resultaat is het aandeel in het resultaat van de deelneming.

Goodwill: Zie RJ 216.

Waardevermindering: Zie RJ 121.

Verwatering: verandering vermogenswaarde door aandelentransactie door de deelneming met andere aandeelhouders

- Verlaging van het relatieve belang: keuze via het resultaat of via het eigen vermogen;
- Verhoging van het relatieve belang: keuze goodwill of via het eigen vermogen

Negatieve vermogenswaarden: Waardering op nihil met voorziening indien en voor zover de rechtspersoon instaat voor de schulden.

VERKRIJGINGSPRIJS OF ACTUELE WAARDE

Resultaat is gedeclareerd dividend.
 Dividenden die geacht worden begrepen te zijn geweest in de verkrijgingsprijs dienen op de verkrijgingsprijs in mindering te worden gebracht.

Overgangen
 Bij verkrijging of verlies van invloed van betekenis

Naar vermogenswaarde: bij eventuele hogere waardering herwaarderingsreserve of wettelijke reserve deelnemingen

Naar verkrijgingsprijs of actuele waarde: te stellen op de laatste vermogenswaarde

Wegens gegronde redenen mag worden afgeweken van toepassing van de vermogensmutatiemethode, bijvoorbeeld:

- internationale verstrengeling;
- toepassing van artikel 2:408 BW

Grondslag is dan verkrijgingsprijs.

RJ 215 Joint ventures

DEFINITIE

Van een joint venture is sprake in geval van activiteiten, al of niet uitgevoerd in de vorm van een rechtspersoon of vennootschap, waarop als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking tussen een beperkt aantal deelnemers de zeggenschap gezamenlijk wordt uitgeoefend.

VERWERKING

Als de samenwerking in de vorm van een rechtspersoon of vennootschap plaatsvindt:

- Proportionele consolidatie *mag* worden toegepast, indien hiermee voldaan wordt aan het wettelijke inzichtsvereiste.
- Indien niet wordt geconsolideerd, verwerking volgens de netto-vermogenswaardemethode.

Als de samenwerking *niet* in de vorm van een rechtspersoon of vennootschap plaatsvindt:

- Iedere deelnemer houdt zelf de uitsluitende zeggenschap over de activa: de deelnemer die de zeggenschap over die activa heeft, neemt die activa (en verplichtingen, baten en lasten) volledig op in zijn jaarrekening;
- Gebruik van activa waarover de deelnemers gezamenlijk de zeggenschap hebben (en waarvan ze veelal ook gezamenlijk eigenaar zijn): gemeenschappelijke activa, verplichtingen, kosten en opbrengsten worden proportioneel in de jaarrekening van de deelnemer verwerkt ('proportionele verwerking').

TRANSACTIES TUSSEN DEELNEMERS EN DE JOINT VENTURE

VERWERKING BIJ DE DEELNEMERS IN DE JOINT VENTURE

Proportionele winstbepaling: Bij **inbreng in of verkoop** van activa aan een joint venture door een deelnemer dient die deelnemer dat deel van het resultaat in de winst-en-verliesrekening te verantwoorden dat correspondeert met het relatieve belang van de andere deelnemers in de joint venture.

Echter geen resultaatverantwoording indien de door de deelnemers ingebrachte niet-monetaire activa ongeveer aan elkaar gelijk zijn voor wat betreft aard, gebruik (in dezelfde bedrijfsactiviteit) én reële waarde.

Als een deelnemer in de joint venture activa van de joint venture **koopt**, dan dient de deelnemer zijn aandeel in de winst van de joint venture op die verkoop pas in zijn winst-en-verliesrekening te verantwoorden als het desbetreffende actief is (door)verkocht aan een derde.

VERWERKING IN DE JAARREKENING VAN DE JOINT VENTURE

Door de deelnemers ingebrachte activa en passiva worden gewaardeerd tegen de reële waarde op het moment van inbreng.

RJ 216 Fusies en overnames

DEFINITIES

Overname: Een transactie waarbij de verkrijgende partij de beschikkingsmacht verkrijgt over het vermogen (de activa en passiva) en de activiteiten van de overgenomen partij.

Samensmelting van belangen: Een voeging van entiteiten waarbij de betrokken partijen de beschikkingsmacht over het gehele of nagenoeg gehele vermogen en de gehele of nagenoeg gehele exploitatie samenvoegen, dusdanig dat geen van de partijen als verkrijgende partij kan worden aangemerkt.

Beschikkingsmacht: De mogelijkheid doorslaggevende invloed uit te oefenen op het zakelijk en financieel beleid van een entiteit ten einde economische voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten.

Overnamedatum: De datum waarop de beschikkingsmacht over het vermogen en de activiteiten van de overgenomen partij effectief overgaat op de verkrijgende partij.

OVERNAMES

Purchase accounting methode

VERKRIJGINGSPRIJS

Te stellen op de reële waarde op overnamedatum

Latere wijzigingen in de verkrijgingsprijs, bijvoorbeeld als de koopsom afhankelijk is van het door de overgenomen partij te behalen resultaat gedurende een periode na de overname: aanpassen in de goodwill.

VERWERKING VAN IDENTIFICEERBARE ACTIVA EN PASSIVA

Te stellen op de reële waarde op overnamedatum, mits

- de economische voordelen waarschijnlijk zijn, en
- de kostprijs of reële waarde betrouwbaar is vast te stellen.

Onder voorwaarden dient een voorziening te worden opgenomen voor plannen tot beëindiging of inkrimping van de activiteiten van de overgenomen partij.

Latere identificatie of wijzigingen in de waarde: alsnog verwerken in de balans, maar niet hoger dan de realiseerbare waarde, en binnen het eerstvolgende boekjaar na de overname. Anders verwerken in de winst-en-verliesrekening.

OVERNAMES ONDER GEMEENSCHAPPELIJKE LEIDING

Keuze tussen:

- de 'purchase accounting' methode. Deze methode mag alleen worden toegepast indien daarmee recht wordt gedaan aan de economische realiteit van de transactie;
- de 'pooling of interest' methode; of
- de 'carry over accounting' methode. Bij toepassing van de 'carry over accounting' methode worden de boekwaarden van de activa en de verplichtingen op de overnamedatum samengevoegd. Hierbij worden de vergelijkende cijfers niet aangepast.

SAMENSMELTING VAN BELANGEN

Pooling of interest methode: de activa en passiva van de gevoegde rechtspersonen, alsmede hun baten en lasten over het boekjaar waarin de voeging wordt gerealiseerd en over ter vergelijking toegevoegde voorgaande boekjaren, in de jaarrekening van de gevoegde rechtspersonen op basis van een eenvormig stelsel van grondslagen te worden opgenomen als ware de voeging vanaf het begin van die boekjaren reeds een feit. Dus alsof de fusie reeds aan het begin van het boekjaar plaatsvond.

Een verschil tussen het nominale bedrag van het uitgegeven aandelenkapitaal (vermeerderd met een eventuele tegenprestatie in geld of andere activa) en de boekwaarde van de activa en passiva dient in de reserves te worden verwerkt.

Fusiekosten worden als kosten verwerkt.

OMGEKEERDE OVERNAME

In sommige gevallen verkrijgt een partij de aandelen in een andere partij tegen uitgifte van zoveel aandelen, dat de meerderheid van de stemrechten wordt overgedragen. De partij die de aandelen uitgeeft wordt geacht te zijn overgenomen door de andere partij; deze laatste wordt aangemerkt als de verkrijgende partij.

GOODWILL

Positieve goodwill: activeren en afschrijven over de economische levensduur. Indien niet betrouwbaar te schatten, dan in maximaal 10 jaar.

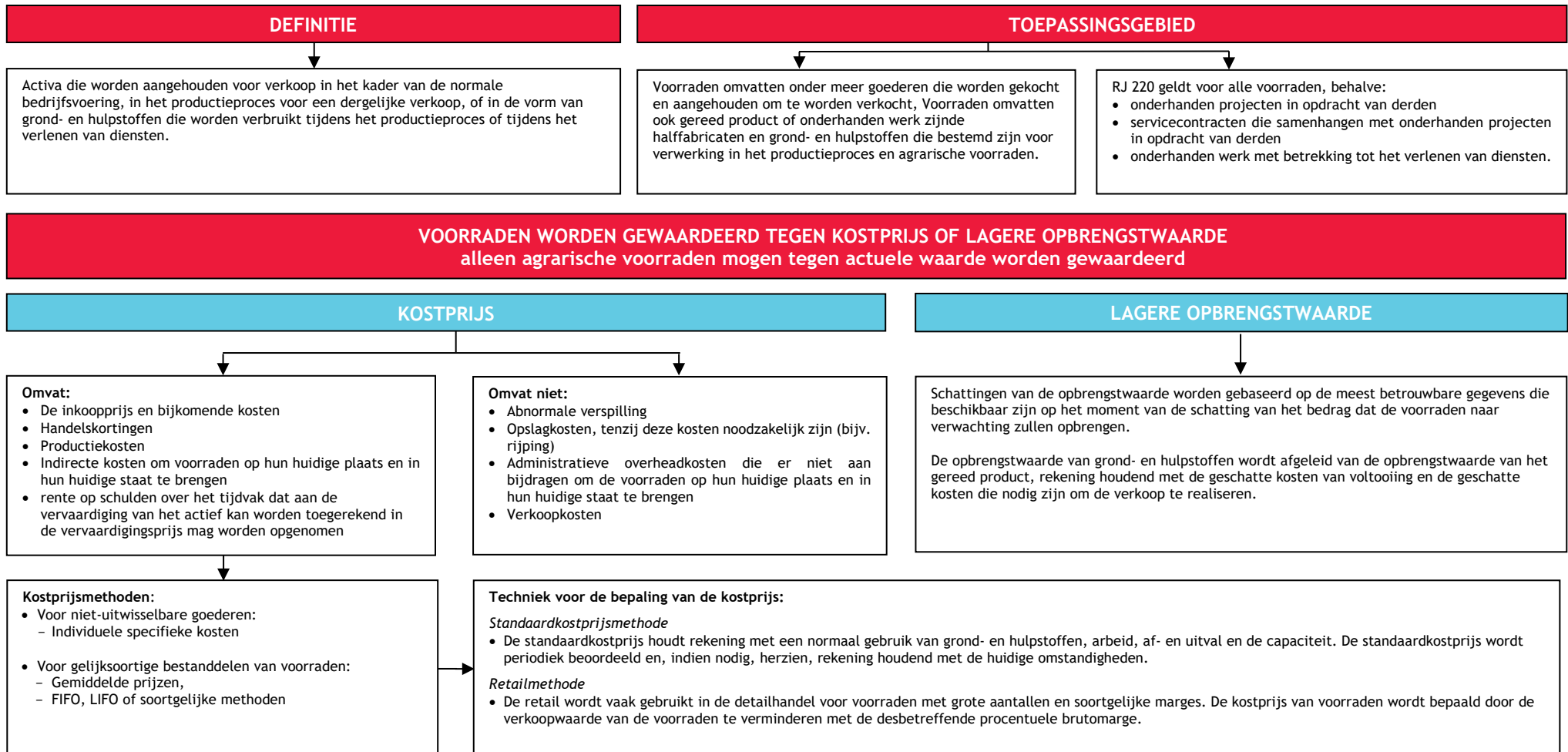
Negatieve goodwill: afhankelijk van de oorzaak:

- Toerekenen aan verwachte toekomstige verliezen;
- Met betrekking tot niet-monetaire activa amortiseren over de gemiddelde afschrijvingsperiode van die activa;
- Restant als bate verwerken.

RJ 217 Consolidatie

CONSOLIDATIEPLICHT		CONSOLIDATIEKRING	
<p>Groepshoofd: de rechtspersoon die, alleen of samen met een andere groepsmaatschappij, aan het hoofd staat van zijn groep</p>	<p>Tussenholding: de rechtspersoon die in zijn groep een of meer dochtermaatschappijen heeft of andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen</p>	<p>In de geconsolideerde jaarrekening worden de financiële gegevens opgenomen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de rechtspersoon zelf; • zijn dochtermaatschappijen in de groep; • andere groepsmaatschappijen die onder de rechtspersoon vallen; en • andere rechtspersonen waarop hij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover hij de centrale leiding heeft 	
<p>Personal holding: Een rechtspersoon, waarvan de aandelen volledig en direct in handen zijn van een natuurlijk persoon (en eventueel andere natuurlijke personen die met deze natuurlijke persoon nauw in (familie)relatie staan), die de privébelangen van deze natuurlijke persoon waarborgt en structureert.</p> <p>Daarmee staat de personal holding niet aan het hoofd van de groep.</p>	<p>Vrijstelling artikel 2:408 BW: diverse voorwaarden, waaronder dat op hoger niveau wordt geconsolideerd</p>	GROEPSRELATIE	
		<p>Feitelijke omstandigheden en contractuele relaties zijn bepalend</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potentiële stemrechten • Beschermingsrechten • Special Purpose Entity <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alle activiteiten van een maatschappij worden in wezen uitgevoerd ten behoeve van de (deelnemende) rechtspersoon, conform zijn specifieke wens. ▪ Zeggenschap op basis van een 'automatische piloot'-mechanisme ▪ In wezen recht op de meerderheid van de economische voordelen ▪ In wezen meer dan de helft van het economisch risico 	
CONSOLIDATIEMETHODEN		VRIJSTELLINGEN	
<p>Integrale methode: de activa en passiva, alsmede de baten en lasten worden voor 100% in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen. Indien het belang van de rechtspersoon minder dan 100% bedraagt, wordt het aandeel van derden in het eigen vermogen van geconsolideerde maatschappijen in de geconsolideerde balans afzonderlijk opgenomen.</p>	<p>Proportionele methode: de activa en passiva alsmede de baten en lasten worden naar evenredigheid van het kapitaalbelang respectievelijk aandeel in het resultaat opgenomen.</p> <p>De proportionele methode mag uitsluitend worden gehanteerd in joint-venture-verhoudingen, mits voldaan wordt aan het inzichtvereiste.</p>	<p>In de geconsolideerde jaarrekening behoeven geen gegevens te worden geconsolideerd van in de consolidatie te betrekken maatschappijen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wier gezamenlijke betekenis te verwaarlozen is voor het geheel; • waarvan de nodige gegevens slechts tegen onevenredige kosten of met grote vertraging te verkrijgen of te ramen zijn; • waarin het belang uitsluitend wordt gehouden om het te vervreemden. 	
<p>Bij de verwerking van een minderheidsbelang dient geen rekening te worden gehouden met instrumenten die potentiële stemrechten in de deelneming bevatten maar uitsluitend met de op balansdatum aanwezige rechten op economische voordelen in verband met de activiteiten van de groepsmaatschappij.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • de maatschappij is geschikt voor onmiddellijke vervreemding; • er is een verkoopbesluit genomen en er is een verkoopplan opgesteld; • met de uitvoering van het verkoopbesluit en -plan is feitelijk een begin gemaakt; • de verkoopprijs is in overeenstemming met de reële waarde; en • het is niet te verwachten dat het verkoopplan fundamenteel zal worden gewijzigd of zal worden ingetrokken. 	<p>Voor participatiemaatschappijen en beleggingsentiteiten: als er ten aanzien van deze meerderheidsbelangen vanaf het moment van aankoop een concrete exit-strategie is geformuleerd, zodanig dat duidelijk is dat deze belangen slechts gehouden worden om ze te vervreemden op een volgens de exit-strategie gedefinieerd moment.</p>
<p>Consolidatie vanaf het moment van verwerving van zeggenschap en tot daadwerkelijke afstoting</p>			
<p>In de geconsolideerde jaarrekening dienen de relaties tussen de hierin op grondslag van consolidatie begrepen maatschappijen te worden geëlimineerd.</p>			

RJ 220 Voorraden

RJ 221 Onderhanden projecten

DEFINITIES

Onderhanden project (in opdracht van derden): Een project dat is overeengekomen met een derde, voor de constructie van een actief of combinatie van activa waarbij de uitvoering zich gewoonlijk uitstrekt over meer dan één verslagperiode.

Projectkosten: Kosten die toerekenbaar zijn aan een onderhanden project op basis van de projectactiviteiten van de rechtspersoon of op basis van contractuele bepalingen. Het opnemen van een redelijk deel van indirecte of algemene kosten (de zogenaamde 'AK') in projectkosten is mogelijk indien deze kosten in het algemeen toewijsbaar zijn aan projectactiviteiten.

Projectopbrengsten: Opbrengsten die voortvloeien uit en direct toerekenbaar zijn aan een onderhanden project. Opbrengsten op grond van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen, behoren tot de projectopbrengsten indien en voor zover het waarschijnlijk is dat de opbrengsten worden gerealiseerd en de opbrengsten betrouwbaar kunnen worden bepaald.

VERWERKING

RESULTAAT VAN EEN ONDERHANDEN PROJECT

Betrouwbaar te schatten indien:

- de totale projectopbrengsten kunnen op betrouwbare wijze worden bepaald;
- het is waarschijnlijk dat de economische voordelen met betrekking tot het onderhanden project naar de rechtspersoon zullen toevloeien;
- zowel de vereiste projectkosten om het onderhanden project af te maken als de mate waarin het onderhanden project per balansdatum is voltooid, kunnen op betrouwbare wijze worden bepaald; en
- de aan het onderhanden project toe te rekenen projectkosten zijn duidelijk te onderscheiden en op betrouwbare wijze te bepalen, zodat de werkelijk bestede kosten vergeleken kunnen worden met de voorcalculatie of eerdere schattingen.

Indien betrouwbaar te schatten:

- De projectopbrengsten en projectkosten uit hoofde van het onderhanden project verwerken als opbrengsten en kosten in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum ('percentage of completion'-methode).
- Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten zullen overschrijden, dienen de verwachte verliezen onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening te worden verwerkt.

Indien niet betrouwbaar te schatten:

- De opbrengsten alleen verwerken in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten dat waarschijnlijk kan worden verhaald.
- De projectkosten te worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt.
- Verwachte verliezen onmiddellijk verwerken.

PROJECTONTWIKKELING

Indien en voor zover voor eenheden van het project voor of tijdens de constructie een onvoorwaardelijke verkoopovereenkomst is afgesloten, dient voor deze eenheden het toe te rekenen deel van opbrengsten en kosten te worden aangemerkt als projectopbrengsten en -kosten en dienen de projectopbrengsten en -kosten naar rato van de verrichte prestaties te worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Indien en voor zover voor eenheden van het project *geen* onvoorwaardelijke verkoopovereenkomst is afgesloten, worden de kosten samenhangend met deze eenheden geactiveerd.

Zodra tijdens de uitvoering van het project voor aanvullende eenheden een onvoorwaardelijke verkoopovereenkomst wordt afgesloten, worden de geactiveerde kosten eveneens aangemerkt als projectkosten en verwerkt in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties.

PRESENTATIE

Gerealiseerde projectopbrengsten worden gepresenteerd als netto-omzet, of als wijzigingen in onderhanden projecten zolang het project nog niet is voltooid.

Onderhanden projecten worden in een afzonderlijk post in de balans gepresenteerd tussen voorraden en vorderingen indien het een debetstand vertoont. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder de kortlopende schulden gepresenteerd indien het een creditstand vertoont.

Als alternatief wordt het aanvaardbaar geacht om het saldo van alle onderhanden projecten als één totaal te verwerken en te presenteren in de balans.

RJ 222 Vorderingen

TOEPASSINGSGBIED

Dit hoofdstuk is van toepassing op vorderingen die behoren tot de vlottende activa en vorderingen die behoren tot de vaste activa. Vorderingen kunnen behoren tot de volgende categorieën financiële instrumenten

- verstrekte leningen en overige vorderingen;
- financiële activa die deel uitmaken van een handelsportefeuille; en
- gekochte leningen en obligaties.

In dit hoofdstuk worden voorts niet behandeld:

- vorderingen uit hoofde van personeelsbeloningen;
- winstbelastingvorderingen; en
- vorderingen uit hoofde van leaseovereenkomsten.

WAARDERING

- Eerste waardering tegen reële waarde, inclusief transactiekosten

Betalingskortingen en kredietbeperkingstoeslagen dienen in overeenstemming met de methode voor bepaling van de netto-omzet al dan niet te worden afgetrokken of bijgeteld.

- Na eerste waardering tegen geamortiseerde kostprijs

Beoordeling op bijzondere waardevermindering

PRESENTATIE

EFFECTEN

Duurzaam aan te houden obligaties dienen als overige effecten te worden opgenomen onder de financiële vaste activa.

Duurzaam aan te houden obligaties jegens groepsmaatschappijen en deelnemingen dienen echter niet als overige effecten te worden gepresenteerd.

WISSELS

Handelsdebiteuren worden niet naar de liquide middelen overgeboekt zolang daarop getrokken wissels nog niet zijn verdisconteerd.

VORDERINGEN OP DEELNEMINGEN

Vorderingen op deelnemingen waarin de rechtspersoon invloed van betekenis kan uitoefenen worden afzonderlijk vermeld.

RJ 224 Overlopende activa

BEGRIPSBEPALING

Overlopende actiefposten kunnen zijn:

- vooruitbetaalde bedragen voor kosten die ten laste van volgende perioden komen, bijvoorbeeld voor assurantiepremies, contributies en abonnementen en uitgaven zoals voor opstartkosten, trainingsactiviteiten, reclame en verhuizing;
- nog te ontvangen bedragen wegens baten ten gunste van voorgaande perioden, zoals rente over banksaldi en deposito's, terug te vorderen kosten en dergelijke.

Het karakter van de overlopende actiefposten dient, indien voor het inzicht van belang, hetzij door rubricering in de balans, hetzij door specifieke benaming, hetzij door een nadere uiteenzetting in de toelichting, tot uitdrukking te worden gebracht.

VERWERKING

De toerekening van vooruitbetaalde bedragen aan opvolgende perioden dient stelselmatig te geschieden, bijvoorbeeld tijdsevenredig of evenredig aan de omvang van de productie of de verkoop.

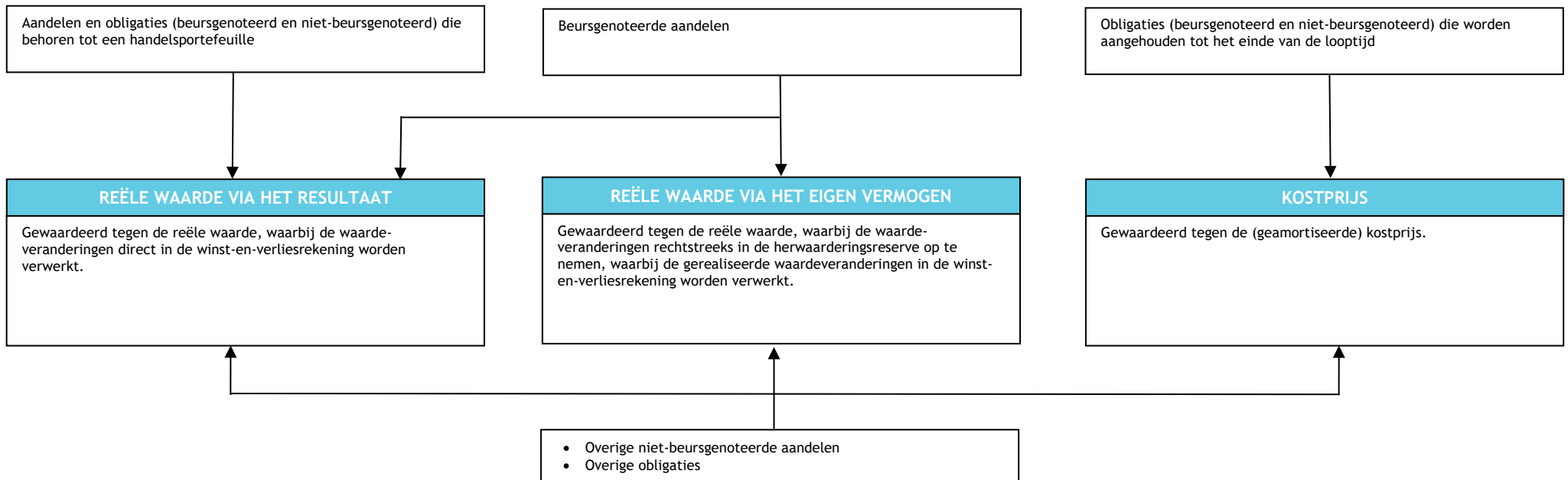
Indien de overlopende activa in een afzonderlijke rubriek worden opgenomen, dient aangegeven te worden in welke mate de post als langlopend is te beschouwen.

RJ 226 Effecten

TOEPASSINGSGBIED

- Financiële activa die deel uitmaken van een handelsportefeuille;
- Gekochte leningen en obligaties; en
- Investerings in eigen-vermogensinstrumenten anders dan belangen in deelnemingen en joint ventures.

VERWERKING

RJ 228 Liquide middelen

WAARDERING

Liquide middelen dienen in het algemeen te worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Staan middelen (bijvoorbeeld door blokkade of transferbeperkingen) niet ter vrije beschikking, dan dient hiermee bij de waardering echter rekening te worden gehouden.

PRESENTATIE EN TOELICHTING

Indien liquide middelen (naar verwachting) langer dan 12 maanden niet ter beschikking staan van de rechtspersoon, dienen zij als financiële vaste activa te worden gerubriceerd.

Indien belangrijke beperkingen bestaan inzake de beschikbaarheid van geldmiddelen, dienen de aard van de beperkingen en de omvang van het niet vrij beschikbare bedrag te worden aangegeven.

RJ 240 Eigen vermogen

SAMENSTELLING VAN HET EIGEN VERMOGEN

HET GEPLAATSTE KAPITAAL

Enig valutakoersverschil dat optreedt bij omrekening van het aandelenkapitaal tegen de koers per balansdatum dient in de Overige reserves te worden verwerkt.

Classificatie als eigen vermogen of vreemd vermogen in de enkelvoudige jaarrekening op basis van de juridische vorm of op basis van de economische realiteit.

Kapitaalvermindering: bij intrekking verwerken in de Overige reserves; bij afstempeling in de Overige reserves of agio.

BEDRAGEN ONTVANGEN IN VERBAND MET IN DE TOEKOMST MOGELIJK TE

Onder de Overige reserves, indien en voor zover niet benodigd ter voldoening aan de wettelijke stortingsplicht van derden op de te verstrekken aandelen.
Indien bestemd om te voldoen aan de wettelijke stortingsplicht afzonderlijk verantwoord onder de overlopende

AGIO

Niet-geactiveerde transactiekosten van de plaatsing van aandelen, vermogensstortingen door bestaande aandeelhouders zonder uitgifte van aandelen

RECHTSTREEKSE MUTATIES IN HET EIGEN VERMOGEN

- Financiële relatie met de aandeelhouders van de rechtspersoon;
- Stelselwijzigingen en materiële fouten;
- Sommige valutakoersverschillen;
- Sommige herwaarderingsreserves.

GARANTIEVERMOGEN OF AANSPRAKELIJK VERMOGEN

Onder diverse benamingen komt in de praktijk de combinatie voor van eigen vermogen en componenten van het vreemd vermogen, welke componenten een zekere achterstelling in rangorde kunnen impliceren ten opzichte van andere componenten van het vreemd vermogen.

De samenstelling van het garantievermogen of aansprakelijk vermogen dient duidelijk uit de enkelvoudige jaarrekening te blijken. Posten met een kortlopend karakter dienen niet in het garantievermogen of aansprakelijk vermogen te worden opgenomen.

HERWAARDERINGSRESERVE

Realisatie naar keuze rechtstreeks in de Overige reserves of in de winst-en-verliesrekening

Aandachtspunten:

- OTC-derivaten
- Hedge accounting
- Herwaardering van activa gehouden door deelnemingen

ANDERE WETTELIJKE RESERVES

- negatieve bijschrijvingsreserve als gevolg van de omrekening van het aandelenkapitaal van een naamloze vennootschap naar de euro;
- een lager aandelenkapitaal als gevolg van de omrekening van het aandelenkapitaal van een naamloze vennootschap naar de euro;
- inbreng in natura zonder beschrijving van hetgeen is ingebracht of accountantsverklaring bij de beschrijving;
- reserve voor leningen verstrekt door een naamloze vennootschap met het oog op het nemen of verkrijgen van aandelen in het kapitaal van de rechtspersoon of van certificaten van deze aandelen;
- reserve voor geactiveerde kosten verbonden aan de oprichting van de vennootschap, de uitgifte van aandelen of kosten van onderzoek en ontwikkeling;
- wettelijke reserve deelnemingen;
- reserve omrekeningsverschillen.

STATUTAIRE RESERVES

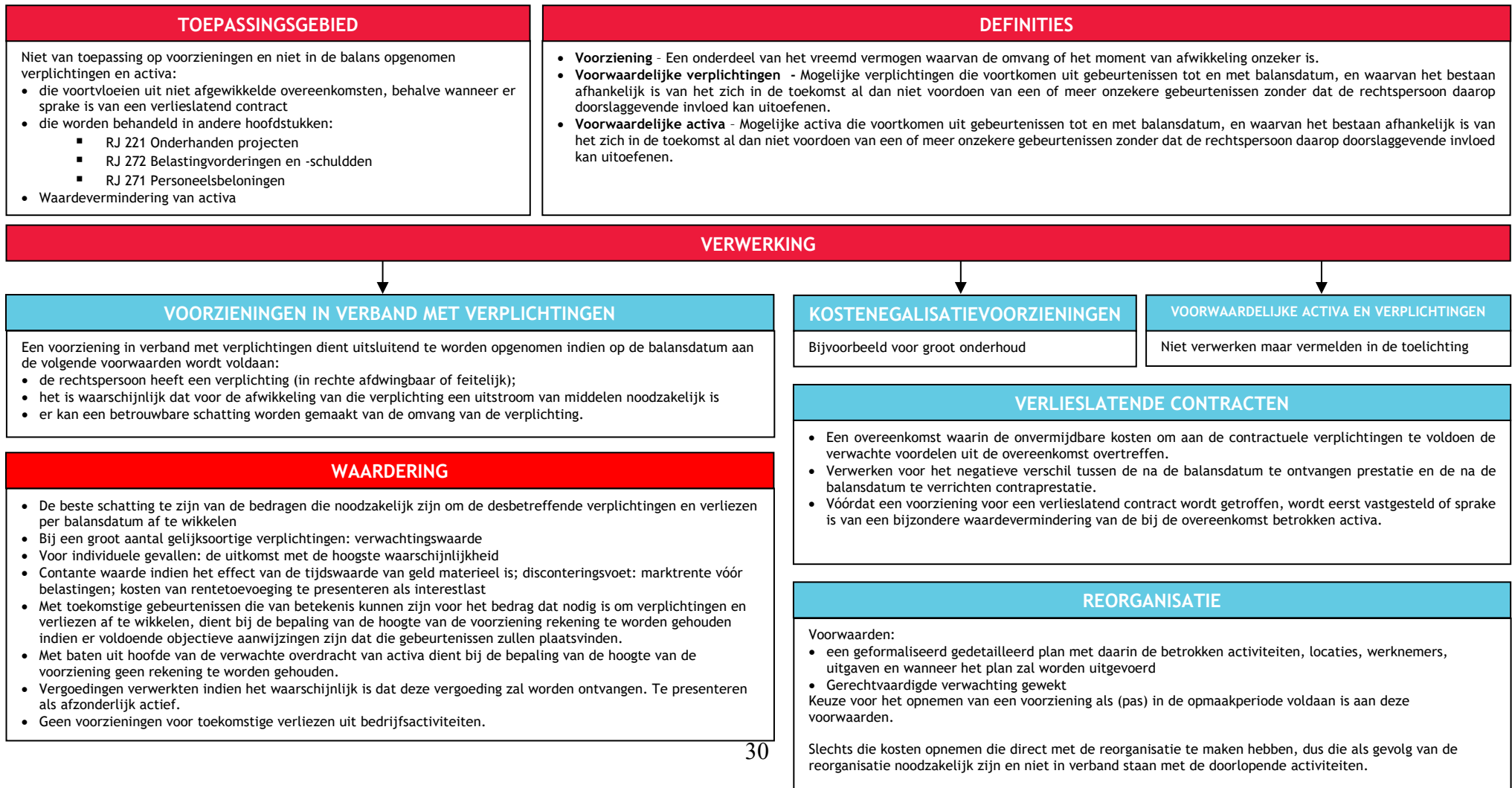
Indien het aan te houden bedrag van de statutaire reserves het totaalbedrag van de reserves te boven gaat, dient het verschil ten laste van de Overige reserves te worden gebracht.

OVERIGE RESERVES

NIET VERDEELDE WINSTEN

Samenhangend met de winstbestemming

RJ 252 Voorzieningen, niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

RJ 254 Schulden

TOEPASSINGSGEBIED

langlopende en kortlopende schulden, anders dan

- financiële instrumenten die deel uitmaken van een handelsportefeuille;
- afgeleide financiële instrumenten (derivaten); of
- pensioen- of verzekeringsverplichtingen.

WAARDERING

- Eerste waardering tegen reële waarde, inclusief transactiekosten
- Na eerste waardering tegen geamortiseerde kostprijs

Met boeten verschuldigd voor vervroegde aflossing dient rekening te worden gehouden indien en voor zover die vervroegde aflossing bij de schuldeiser is aangekondigd of op andere wijze vaststaat

PRESENTATIE

KORTLOPEND

Indien binnen 12 maanden na balansdatum opeisbaar, tenzij de omstandigheden zoals onder Langlopend of een keuze gelden.

KEUZE

- Indien na balansdatum maar voor het moment van opmaken van de jaarrekening de schuldenaar gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid tot vervroegde aflossing waarbij de vervroegde aflossing heeft plaatsgevonden dan wel de vervroegde aflossing is overeengekomen
- Het bedrag van de in het eerstkomend jaar vervallende aflossingen op langlopende leningen
- Indien op balansdatum niet wordt voldaan aan de leningsvoorwaarden van een langlopende leningsovereenkomst met als gevolg dat de schuld direct opeisbaar wordt, tenzij **na balansdatum doch voor het moment van het opmaken van de jaarrekening** met de schuldeiser een herstelperiode is overeengekomen en daarom opeising binnen minimaal 12 maanden na balansdatum niet mogelijk is

LANGLOPEND

- Indien pas na 12 maanden na balansdatum opeisbaar
- Indien de rechtspersoon op balansdatum voor een schuld een overeenkomst tot herfinanciering op lange termijnbasis heeft
- Indien een rechtspersoon op balansdatum voornemens is én het recht heeft onder de geldende leningsvoorwaarden de schuld te herfinancieren voor een termijn van minimaal 12 maanden na balansdatum
- Indien op balansdatum niet wordt voldaan aan de leningsvoorwaarden van een langlopende leningsovereenkomst met als gevolg dat de schuld direct opeisbaar wordt, tenzij **voor balansdatum** met de schuldeiser een herstelperiode is overeengekomen en daarom opeising binnen minimaal 12 maanden na balansdatum niet mogelijk is

ACHTERGESTELDE SCHULD

Presentatie als achtergestelde schuld in de enkelvoudige respectievelijk geconsolideerde balans is slechts toegestaan indien de desbetreffende schuld is achtergesteld ten opzichte van alle andere schulden in de respectievelijke balansen.

RJ 258 Overlopende passiva

BEGRIPSBEPALING

Overlopende actiefposten kunnen zijn:

- vooruitontvangen bedragen voor baten die ten gunste van volgende perioden komen, bijvoorbeeld voor contributies en abonnementen bij verenigingen respectievelijk uitgevers van periodieken;
- nog te betalen bedragen (eventueel geschat) ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegerekend, zoals telefoonkosten, kosten van energie, lopende rente op schulden en dergelijke.

Het karakter van de overlopende passiefposten dient, indien voor het inzicht van belang, hetzij door rubricering in de balans, hetzij door specifieke benaming, hetzij door een nadere uiteenzetting in de toelichting, tot uitdrukking te worden gebracht.

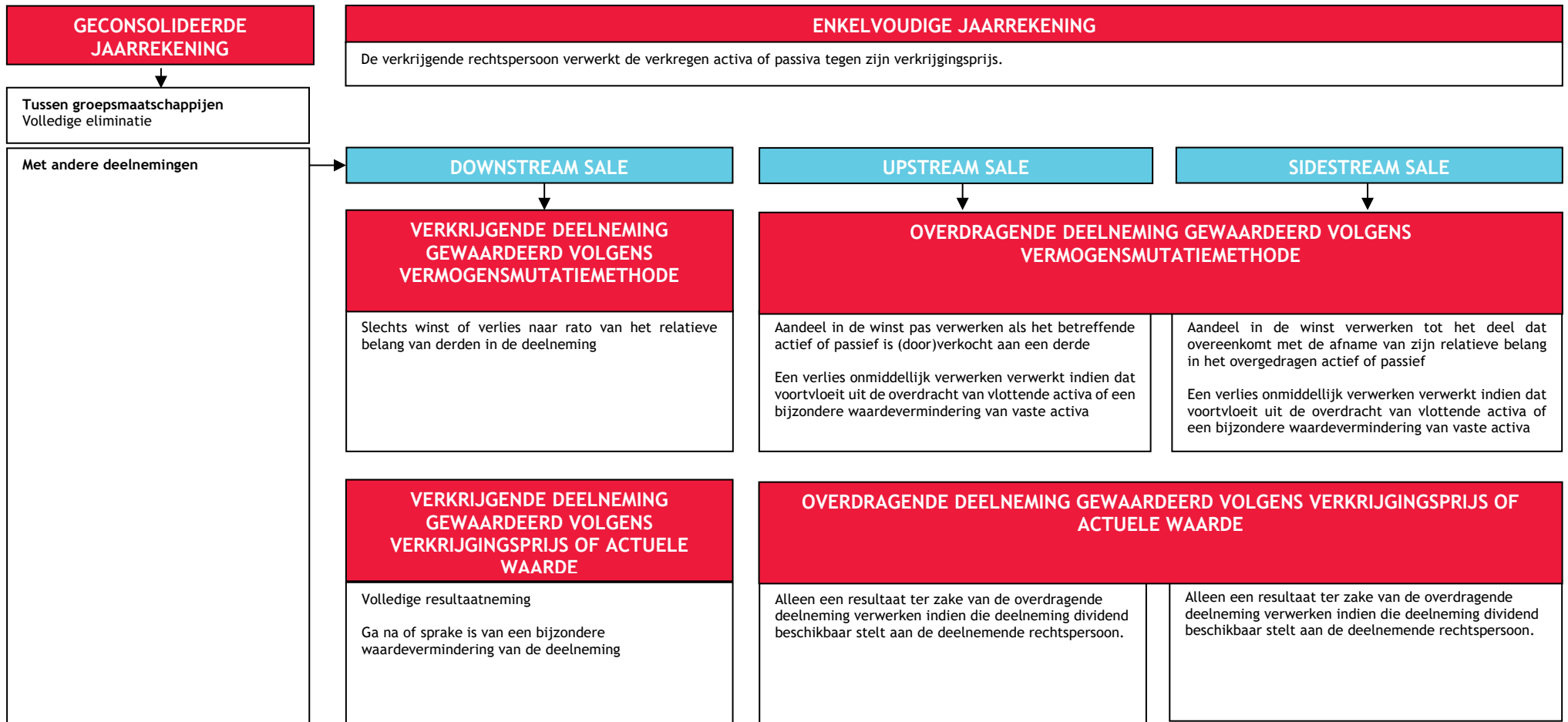
VERWERKING

De toerekening van vooruitontvangen bedragen aan opvolgende perioden dient stelselmatig te geschieden, bijvoorbeeld tijdsevenredig of evenredig aan de in die perioden te leveren prestaties.

Indien de overlopende passiva in een afzonderlijke rubriek worden opgenomen, dient aangegeven te worden in welke mate de post als langlopend is te beschouwen.

RJ 260 De verwerking van resultaten op intercompany-transacties in de jaarrekening

RJ 265 Overzicht van het totaalresultaat van de rechtspersoon

TOEPASSINGSGBIED

Grote rechtspersonen die een geconsolideerde jaarrekening opstellen

DOEL

In de geconsolideerde winst-en-verliesrekening worden bepaalde baten en lasten verwerkt. Daarnaast kunnen er bepaalde baten en lasten rechtstreeks in het eigen vermogen van de rechtspersoon zijn verwerkt.
Voor een goed inzicht in de door de groep geleverde prestatie in het verslagjaar is het van belang dat alle baten en lasten in één geconsolideerd financieel overzicht worden gepresenteerd, onafhankelijk of deze in de winst-en-verliesrekening of rechtstreeks in het eigen vermogen van de rechtspersoon wordt verwerkt.

TOTAALRESULTAAT

Het totaalresultaat omvat het geconsolideerde nettoresultaat na belastingen in de verslagperiode, dat toekomt aan de rechtspersoon en de totalen van de baten en lasten die rechtstreeks in het eigen vermogen van de rechtspersoon als onderdeel van het groepsvermogen zijn verwerkt, onderscheiden naar hun aard, alsmede het totaal van deze baten en lasten.

OVERZICHT VAN HET TOTAALRESULTAAT

- Aanbevolen wordt het overzicht van het totaalresultaat van de rechtspersoon te presenteren als afzonderlijk overzicht naast de geconsolideerde balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht.
- Ook is het mogelijk dit overzicht te presenteren als onderdeel van de toelichting op het deel van het groepsvermogen dat toekomt aan de rechtspersoon,
- dan wel als verlengstuk van de geconsolideerde winst-en-verliesrekening.

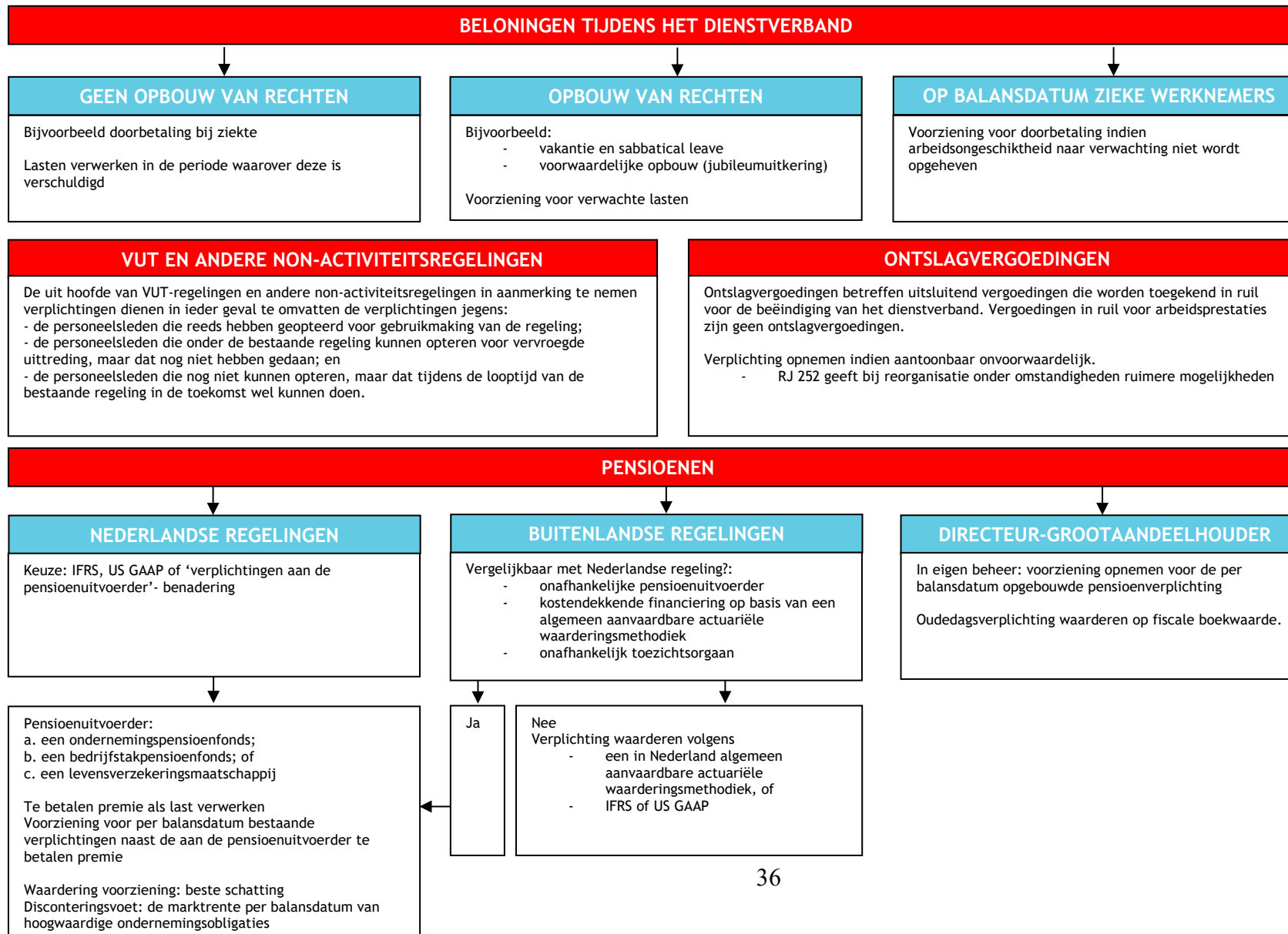
Het overzicht van het totaalresultaat dient tevens de vergelijkende cijfers over het voorgaande jaar te bevatten.

Het komt voor dat bepaalde baten en lasten eerst rechtstreeks in het eigen vermogen en pas bij latere realisatie in de winst-en-verliesrekening worden verwerkt. In het overzicht van het totaalresultaat dient voor dergelijke 'recycleposten' te worden gecorrigeerd. Bij opname van een dergelijke post in de winst-en-verliesrekening dient de eerdere verwerking daarvan in het eigen vermogen te worden teruggenomen, waarbij deze terugneming als afzonderlijke bate of last wordt opgenomen als onderdeel van het overzicht van het totaalresultaat²⁶

RJ 270 De winst-en-verliesrekening - Opbrengsten

IFRS 15	DEFINITIE	
Toegestaan alternatief, mits integraal en consistent toegepast.	<p>Netto-omzet: De opbrengst uit levering van goederen en diensten uit het bedrijf van de rechtspersoon onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen. Opbrengsten omvatten uitsluitend de bruto vermeerderingen van economisch potentieel die de rechtspersoon voor eigen rekening heeft ontvangen respectievelijk te vorderen heeft.</p>	
WAARDERING		
<ul style="list-style-type: none"> De omvang van een opbrengst dient te worden bepaald op de reële waarde van de tegenprestatie die is ontvangen of waarop recht is verkregen. Als de ontvangst van de tegenprestatie echter is uitgesteld, wordt de reële waarde van de vergoeding bepaald door de contante waarde te berekenen van alle toekomstige ontvangsten of kasstromen met gebruikmaking van een toepasselijke rentevoet. Indien zaken of diensten worden omgewisseld of geruild voor zaken of diensten die ongeveer aan elkaar gelijk zijn met betrekking tot aard en reële waarde, wordt deze ruil niet beschouwd als een transactie die een opbrengst genereert. 		
VERWERKING		
VERKOOP VAN GOEDEREN	VERLENEN VAN DIENSTEN	RENTE, ROYALTY'S EN DIVIDEND
<p>Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van zelfvervaardigde of van derden verkregen goederen dienen als zodanig te worden verwerkt indien aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> de rechtspersoon heeft alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's met betrekking tot de goederen overgedragen aan de koper; de rechtspersoon behoudt over de verkochte goederen niet een zodanige voortgezette betrokkenheid, zoals bij de eigenaar, dat hij feitelijk kan blijven beschikken over die goederen en daarmee kan besluiten over de aanwending van die goederen; het bedrag van de opbrengst kan op betrouwbare wijze worden bepaald; het is waarschijnlijk dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie aan de rechtspersoon zullen toevloeien; en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt met betrekking tot de transactie kunnen op betrouwbare wijze worden bepaald. 	<p>Indien het resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden geschat, dient de opbrengst te worden verwerkt naar rato van de verrichte prestaties. Het resultaat kan betrouwbaar worden geschat indien:</p> <ol style="list-style-type: none"> het bedrag van de opbrengst kan op betrouwbare wijze worden bepaald; het is waarschijnlijk dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie aan de rechtspersoon zullen toevloeien; de mate waarin de dienstverlening op de balansdatum is verricht kan op betrouwbare wijze worden bepaald; en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien kunnen op betrouwbare wijze worden bepaald. <p>Indien het resultaat niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, dient slechts een opbrengst te worden verwerkt tot het bedrag van de kosten die worden gedekt door de opbrengsten.</p>	<p>Indien het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen aan de rechtspersoon zullen toevloeien; en het mogelijk is de omvang van deze economische voordelen op betrouwbare wijze vast te stellen:</p> <p>renteopbrengsten dienen tijdsevenredig te worden verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost;</p> <p>royalty's dienen te worden verwerkt volgens het toerekeningsbeginsel in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst;</p> <p>dividenden dienen te worden verwerkt indien de rechtspersoon daarop recht heeft verkregen.</p>

RJ 271 Personeelsbeloningen

RJ 272 Belastingen naar de winst

BELASTINGEN OVER DE PERIODE

- voor zover nog niet betaald / (terug)ontvangen, als verplichting / vordering opnemen.

DEFINITIES - TIJDELIJKE VERSCHILLEN

Tijdelijke verschillen: Verschillen tussen de boekwaarde van een actief of vreemd vermogen in de balans (commerciële boekwaarde) en zijn fiscale boekwaarde.

Latente belastingvordering: De in de toekomst te verrekenen belastingbedragen vanwege:

- verrekenbare tijdelijke verschillen,
- beschikbare voorwaartse verliescompensatie, en
- beschikbare fiscale verrekeningsmogelijkheden.

Latente belastingverplichting: De in de toekomst in verband met belastbare tijdelijke verschillen te betalen belastingbedragen.

LATENTE BELASTINGEN

Verrekenbare tijdelijke verschillen

- Opnemen van een latente belastingvordering tot het bedrag waarvan het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor de verrekening.
- Voor deelnemingen waar het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijke verschil.

Omstandigheden die verrekening waarschijnlijk maken:

- compenserende belastbare verschillen (belastbare tijdelijke verschillen uit hoofde van herwaardering blijven buiten beschouwing)
- verwachte fiscale winst
- compensabel verlies was incidenteel
- tax planning

Belastbare tijdelijke verschillen

- Opnemen van een latente belastingverplichting, tenzij
  - voortvloeiend uit de eerste verwerking van goodwill;
  - voor deelnemingen waar de investeerder in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor latenties op herwaardering (slechts) sterk aanbevolen.

WAARDERING

Wijzigingen in de tarieven en/of andere bepalingen van de fiscale wetgeving die zijn vastgesteld, dan wel waartoe materieel reeds op balansdatum besloten is, dienen te worden betrokken bij de waardering van de belastinglatenties.

Onzekere belastingposities:

- Indien instemming van de fiscale autoriteiten waarschijnlijk is: in overeenstemming met de fiscale aangifte
- Indien niet waarschijnlijk: op basis van de beste schatting

Nominale waarde

Contante waarde

- Discontering op basis van de nettorente

SALDERING

- Niet-latente belastingvorderingen en -verplichtingen: op grond van de algemene salderingsregels
- Latente belastingvorderingen en -verplichtingen: indien en voor zover hij de niet-latente belastingvorderingen en -verplichtingen ook zou moeten salderen

PRESENTATIE

- Latente belastingvorderingen: onder de financiële vaste activa of onder de vlottende activa; Indien naar verwachting binnen 12 maanden na balansdatumverrekenbaar, dan afzonderlijk toelichten indien opgenomen onder de financiële vaste activa, of presenteren onder de vlottende activa
- Latente belastingverplichtingen: onder de voorzieningen

RJ 273 Rentelasten

DEFINITIES

Rentelasten: Kosten die dienen te worden vergoed voor het ter beschikking krijgen van een bepaalde geldlening, alsmede andere kosten die daarmee verband houden.

Kwalificerend actief: Een actief waarvoor noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd benodigd is om het gebruiksklaar of verkoopklaar te maken.

Transactiekosten: Extra kosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving, uitgifte of vervreemding van een financieel actief of een financiële verplichting. Extra kosten zijn kosten die niet zouden zijn gemaakt indien de rechtspersoon het financiële instrument niet had verworven, uitgegeven of vervreemd.

VERWERKING: KEUZE

TEN LASTE VAN HET RESULTAAT

Effectieve rente methode:

Toerekening naar rato van de resterende hoofdsom. Transactiekosten, agio, disagio en aflossingspremies behoren tot de effectieve rente.

ACTIVERING VOOR KWALIFICERENDE ACTIVA

Specifiek opgenomen leningen:

De verschuldigde rente over de specifiek voor de vervaardiging opgenomen leningen onder aftrek van eventueel verkregen beleggingsopbrengsten met betrekking tot tijdelijke belegging van de opgenomen leningen.

Niet specifiek opgenomen leningen:

De gewogen rentevoet van die leningen vermenigvuldigd met de uitgaven voor vervaardiging, rekening houdend met de periode van de vervaardiging.

PERIODE VAN VERVAARDIGING

Aanvang: zodra per saldo (dus na aftrek van eventuele termijnbedragen van afnemers en van overheidssubsidies en vergelijkbare faciliteiten) uitgaven worden gedaan waaraan rentekosten kunnen worden toegerekend en activiteiten plaatsvinden om de desbetreffende activa gereed te maken voor verkoop of voor gebruik.

Tijdens de vervaardiging: Toerekening dient te worden onderbroken indien gedurende een langere periode geen activiteiten plaatsvinden in het kader van het gereedmaken van de activa voor verkoop of voor gebruik.

Beëindiging: Zodra de activiteiten voor het gereed maken voor verkoop of gebruik van (een zelfstandig bruikbaar deel van) het kwalificerende actief wezenlijk zijn voltooid.

RJ 274 Overheidssubsidies

DEFINITIES

Overheid: Dit zijn lokale, nationale of internationale overheden, overheidsinstellingen en gelijksoortige instanties.

Overheidssteun: Handelingen van de overheid die direct zijn gericht op het verschaffen van economische voordelen aan één rechtspersoon of aan een specifieke categorie van rechtspersonen die voldoen aan bepaalde criteria. Overheidssubsidies zijn een voorbeeld van overheidssteun.

Overheidssubsidies: Van de overheid afkomstige geldelijke bijdragen of andere op geld waardeerbare voordelen aan de rechtspersoon of aan een specifieke categorie van rechtspersonen indien de rechtspersoon voldoet of heeft voldaan aan bepaalde voorwaarden ten aanzien van zijn operationele activiteiten.

VERWERKING

EXPLOITATIESUBSIDIES

- subsidies voor bestedingen die in het jaar van besteding als kosten worden beschouwd.
- subsidies voor bepaalde gedeerde opbrengsten of voor exploitatietekorten in het algemeen.

Ten gunste van de winst-en-verliesrekening van het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde bestedingen komen of waarin de opbrengsten zijn gedeerd dan wel het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

INVESTERINGSSUBSIDIES

- subsidies voor bestedingen die worden toegerekend aan een aantal jaren waarin de besteding geacht wordt een nuttig effect op te leveren. Investeringsubsidies kunnen worden gezien als vermindering van het in het desbetreffende object te investeren bedrag dan wel als bijdrage in de financiering daarvan.

Investeringsubsidies dienen:

- als vooruitontvangen bedrag onder de overlopende passiva te worden opgenomen, en kunnen zowel een langlopend als kortlopend karakter hebben; of
- in mindering te worden gebracht op het geïnvesteerde bedrag zelve.

ONTWIKKELINGSKREDIETEN

- Ontwikkelingskredieten worden verkregen ter financiering van ontwikkelingskosten. In geval van technische of commerciële mislukking wordt dan na verloop van een aantal jaren de schuld kwijtgescholden. Bij succes is de ondernemer naast de aflossing van de hoofdsom rente verschuldigd. De aflossing wordt meestal gekoppeld aan de als gevolg van de ontwikkelingsactiviteiten behaalde omzet of het behaalde resultaat.

FINANCIERINGSFACILITEITEN

- achtergestelde leningen, waaronder kapitaalkredieten
- voorwaardelijke financieringen, niet zijnde ontwikkelingskredieten

Het bedrag van het krediet dient als schuld in de balans te worden opgenomen.

Op het moment dat blijkt dat het krediet niet hoeft te worden terugbetaald, wordt vastgesteld of het vrijvallende bedrag als exploitatiesubsidie dan wel als investeringsubsidie dient te worden beschouwd.

Wordt krediet genoten tegen een lagere rente dan markrente, dan dient het bedrag dat als schuld in de balans wordt opgenomen te worden gewaardeerd in overeenstemming met hoofdstuk 290 Financiële instrumenten.

Indien de terugbetaling van een verkregen ontwikkelingskrediet afhankelijk is gesteld van de omzetten of de financiële resultaten van het desbetreffende project, dienen ontvangsten uit hoofde van het krediet in mindering te worden gebracht op de ontwikkelingskosten zelf.

RJ 275 Op aandelen gebaseerde betalingen

TOEPASSINGSGBIED		VERWERKING
<p>Een transactie waarbij de rechtspersoon goederen of diensten ontvangt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tegen een vergoeding in aandelen (of andere eigenvermogensinstrumenten, met inbegrip van aandelenopties) van de rechtspersoon of een rechtspersoon die tot dezelfde groep als de rechtspersoon behoort; of – waarvoor een bedrag wordt betaald dat gebaseerd is op de prijs of waarde van de aandelen (of andere eigenvermogensinstrumenten) van de rechtspersoon of een rechtspersoon die tot dezelfde groep als de rechtspersoon behoort. 	<p>RJ 275 is niet van toepassing op:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een transactie met een personeelslid (of een andere partij) in zijn hoedanigheid van aandeelhouder • een transactie waarbij de rechtspersoon goederen verwerft als onderdeel van een fusie of overname • een (inbreng)transactie tussen rechtspersonen onder gemeenschappelijke leiding <p>RJ 275 hoeft niet te worden toegepast voor op aandelen gebaseerde betalingen die geïnitieerd zijn of afgewikkeld worden door een persoon of maatschappij die niet tot de consolidatiekring van de rechtspersoon behoort.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verwerk de ontvangen goederen of diensten uit een op aandelen gebaseerde betaling op het moment dat de goederen worden verkregen of naarmate de diensten worden verleend • Verhoog dienovereenkomstig het eigen vermogen indien in eigenvermogensinstrumenten wordt afgewikkeld • Neem een verplichting op indien in liquide middelen wordt afgewikkeld

WAARDERING		
<p>AFWIKKELING IN EIGENVERMOGENSINSTRUMENTEN</p> <p>Transacties met personeel</p> <ul style="list-style-type: none"> • De reële waarde van de toegekende eigenvermogensinstrumenten op de waarderingsdatum (toekenningsdatum) wordt lineair toegerekend aan de wachtperiode. <p>Transacties anders dan met personeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waardering tegen de reële waarde van de ontvangen goederen en diensten. • Indien deze reële waarde niet betrouwbaar te bepalen is, dan de reële waarde van de eigenvermogensinstrumenten. 	<p>ALTERNATIEVEN VOOR AFWIKKELING</p> <p>Daar waar keuzes bestaan voor de wijze van afwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indien de rechtspersoon het recht en niet de plicht heeft om de op aandelen gebaseerde betaling in liquide middelen af te wikkelen, dient de transactie te worden verwerkt als een op aandelen gebaseerde betaling die in eigenvermogensinstrumenten van de rechtspersoon wordt afgewikkeld • Indien de rechtspersoon door de tegenpartij kan worden verplicht tot afwikkeling van de op aandelen gebaseerde betaling in liquide middelen, dient de transactie te worden verwerkt als een op aandelen gebaseerde betaling die in liquide middelen wordt afgewikkeld 	<p>AFWIKKELING IN LIQUIDE MIDDELEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waardeer op de reële waarde van de verplichting op iedere balansdatum • Veranderingen in de reële waarde van de verplichting worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening • De verplichting lineair toerekenen aan de wachtperiode

EFFECT VAN CONDITIES VERBODEN AAN DE OP AANDELEN GEBASEERDE BETALING	
<p>Prestatiegerelateerde voorwaarde - Een voorwaarde die niet kwalificeert als een prijsgerelateerde voorwaarde. Hieronder wordt ook het voortduren van het dienstverband gedurende de wachtperiode verstaan. Een voorbeeld van een dergelijke voorwaarde is dat de aandelen slechts onvoorwaardelijk zullen worden toegekend indien de omzet met meer dan x% is gegroeid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het bepalen van de reële waarde wordt geen rekening gehouden met prestatiegerelateerde voorwaarden. • Kostenbepaling op basis van het verwachte aantal rechten dat onvoorwaardelijk zal worden.
<p>Prijsgerelateerde voorwaarde - Een voorwaarde die gerelateerd is aan de prijs of waarde van het eigenvermogensinstrument van de rechtspersoon. Een voorbeeld van een dergelijke voorwaarde is dat de aandelen slechts onvoorwaardelijk zullen worden toegekend indien de waarde hiervan hoger is dan een bepaald bedrag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bij het bepalen van de reële waarde op de waarderingsdatum dient rekening te worden gehouden met prijsgerelateerde voorwaarden. • Bij het schatten van het onvoorwaardelijk worden van rechten wordt geen rekening gehouden met verwachtingen omtrent het behalen van de prestatiegerelateerde voorwaarden.

INTRINSIEKE WAARDE
<p>Keuze om personeelsopties te waarderen tegen intrinsieke waarde, dus exclusief de tijds- of verwachtingswaarde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ongeacht de wijze van afwikkeling, op iedere balansdatum en op de afwikkelingsdatum de intrinsieke waarde bepalen • Elke verandering in de intrinsieke waarde dient in de winst-en-verliesrekening te worden opgenomen.

RJ 290 Financiële instrumenten - waardering

EERSTE WAARDERING

- Reële waarde; transactiekosten worden in de eerste waardering verwerkt tenzij de vervolwaardering reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening is.

WAARDERING NA EERSTE WAARDERING

CATEGORIE	SUBCATEGORIE	WAARDERING NA EERSTE	WAARDEVERANDERING
Handelsportefeuille		Reële waarde	Direct in winst-en-verliesrekening
Derivaten	Hedging	Reële waarde	Volgens hedge-accountingmodel
		Kostprijs	Volgens hedge-accountingmdel
	Beursgenoteerde aandelen als onderliggende waarde	Reële waarde	Direct in winst-en-verliesrekening
	Overig - met andere onderliggende waarde	Kostprijs	Bij realisatie in de winst-en-verliesrekening
Gekochte leningen en obligaties	Tot het einde van de looptijd aan te houden	Reële waarde	Direct in winst-en-verliesrekening
		Geamortiseerde kostprijs	Effectieve rente in de winst-en-verliesrekening
	Overig	Geamortiseerde kostprijs	
Verstreckte leningen en overige vorderingen		Reële waarde	Direct in winst-en-verliesrekening Eerst via de herwaarderingsreserve, bij realisatie in de winst-en-verliesrekening
	Geen onderdeel van de handelsportefeuille	Geamortiseerde kostprijs	Effectieve rente in de winst-en-verliesrekening
Investerings in eigenvermogensinstrumenten	Geen onderdeel van de handelsportefeuille - Beursgenoteerd	Reële waarde	Direct in winst-en-verliesrekening Eerst via de herwaarderingsreserve, bij realisatie in de winst-en-verliesrekening
		Kostprijs	Bij realisatie in de winst-en-verliesrekening
	Geen onderdeel van de handelsportefeuille - Niet beursgenoteerd	Reële waarde	Direct in winst-en-verliesrekening Eerst via de herwaarderingsreserve, bij realisatie in de winst-en-verliesrekening
Overige financiële verplichtingen	Geen onderdeel van de handelsportefeuille	Geamortiseerde kostprijs	Effectieve rente in de winst-en-verliesrekening

RJ 290 Financiële instrumenten - hedge accounting

TOEGESTANE HEDGE-INSTRUMENTEN EN AFGEDEKTE POSITIE

Hedge-instrumenten:

- Alle derivaten jegens derde partijen, behalve geschreven opties
- Monetaire posten in vreemde valuta

Afgedekte positie:

- een actief of een verplichting,
  - een niet-opgenomen bindende overeenkomst,
  - een zeer waarschijnlijke in de toekomst verwachte transactie
  - een netto-investering in een buitenlandse eenheid
- Homogene groepen of te identificeren en meten gedeelten van deze posities

VOORWAARDEN VOOR HEDGE ACCOUNTING

Op basis van generieke documentatie:

- de algemene hedgestrategie
- de in het soort hedgerelatie betrokken hedge-instrumenten en afgedekte posities
- de ineffectiviteit (dat is de mate waarin de waardeveranderingen van het hedge-instrument die van de afgedekte positie niet compenseren) dient in de winst-en-verliesrekening te worden verwerkt

Op basis van individuele documentatie:

- hoe de individuele hedgerelatie past in de doelstellingen van risicobeheer
- het in de individuele hedgerelatie betrokken hedge-instrument en de afgedekte positie
- de ineffectiviteit dient in de winst-en-verliesrekening te worden verwerkt

MODELLEN VOOR HEDGE ACCOUNTING

Reële-waarde hedge accounting:

- het hedge-instrument: waardering tegen reële waarde; de winst of het verlies uit de herwaardering van het hedge-instrument tegen reële waarde (bij een derivaat) onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening
- de afgedekte positie: de winst of het verlies op de afgedekte positie voor zover deze is toe te rekenen aan het afgedekte risico, in de winst-en-verliesrekening. Indien de afgedekte positie tegen (geamortiseerde) kostprijs wordt verwerkt, dient deze boekwaarde te worden aangepast voor alleen de herwaardering die is toe te rekenen aan het afgedekte risico.

Kasstroomhedge-accounting:

- het hedge-instrument: waardering tegen reële waarde; het effectieve deel van de herwaardering rechtstreeks in het eigen vermogen te verwerken
- de afgedekte positie: op het moment van eerste verwerking de nog niet verwerkte resultaten verwerken in de boekwaarde van het niet-financiële actief of verplichting (basis adjustment)

Kostprijs-hedge-accounting:

- het hedge-instrument: waardering tegen kostprijs
  - zolang de afgedekte positie niet in de balans wordt verwerkt, geen herwaardering
  - indien de afgedekte positie een monetaire post is: het valuta-element van de hedge-instrument waarden tegen slotkoers
- de afgedekte positie:
  - geen aanpassing van de waarderingsgrondslagen
  - op het moment van eerste verwerking de nog niet verwerkte resultaten verwerken in de boekwaarde van het niet-financiële actief of verplichting (basis adjustment)

HEDGE-EFFECTIVITEIT

De effectiviteit van hedge-accountingrelaties kan op verschillende manieren worden gemeten. Enkele voorbeelden zijn:

- de vergelijking van de reële waarde verandering van een hedge-instrument en van een afgedekte positie in een bepaalde periode of sinds het aangaan van de hedge-accountingrelatie;
- het vergelijken van de kritische kenmerken van een hedge-instrument en van een afgedekte positie. De mate van gelijk zijn van de kritische kenmerken in beide elementen van een hedgerelatie kan de indicatie zijn van de effectiviteit;
- het uitvoeren van regressieanalyse op de veranderingen van de reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie.

HEDGE VAN EEN NETTO-INVESTERING IN EEN BUITENLANDSE EENHEID

Zie RJ 122.217. Ook voor een hedge van een netto-investering in een buitenlandse eenheid dient aan de voorwaarden voor hedge-accounting te worden voldaan.

RJ 290 Financiële instrumenten - presentatie en toelichting

VREEMD VERMOGEN EN EIGEN VERMOGEN

Deze classificatie dient in overeenstemming te zijn met de economische realiteit van de contractuele bepalingen.

Eigen vermogen:

- a. het instrument omvat geen verplichting
  1. om liquide middelen of een ander financieel actief aan een andere partij te leveren; of
  2. financiële instrumenten met een andere partij te ruilen onder potentieel nadelige voorwaarden;
- b. indien het instrument in eigen aandelen zal of kan worden afgewikkeld, dient er sprake te zijn van een vast aantal eigen-vermogensinstrumenten; en
- c. indien het een derivaat op eigen aandelen betreft, kan dit derivaat slechts worden afgewikkeld door een vast aantal aandelen tegen een vast bedrag te ruilen.

Samengestelde financiële instrumenten: de voorwaarden zijn zodanig dat deze instrumenten zowel een vreemd-vermogens- als een eigen-vermogenscomponent bevatten. Classificatie dan per component.

UITZONDERINGEN

Puttable instruments:

- Onder voorwaarden mogen eigen aandelen met inkoopverplichtingen als eigen vermogen worden gepresenteerd.

Preferent dividend:

- Indien uitkering van dividend voorwaardelijk is van het beschikbaar zijn van voldoende winst in enig jaar mogen deze aandelen als eigen vermogen worden gepresenteerd.

EMBEDDED DERIVATEN

Definitie: Een in een contract besloten derivaat ('embedded derivative') is een component van een samengesteld instrument dat:

- a. voldoet aan de definitie van een derivaat; en
- b. als contractuele voorwaarde of groep van contractuele voorwaarden is besloten in een basiscontract.

Afzonderlijk als een derivaat verwerken indien en alleen indien aan alle onderstaande voorwaarden wordt voldaan:

- a. er bestaat geen nauw verband tussen de economische kenmerken en risico's van het in het contract besloten derivaat en de economische kenmerken en risico's van het basiscontract;
- b. een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat zou voldoen aan de definitie van een derivaat; en
- c. het samengestelde instrument wordt niet tegen reële waarde gewaardeerd met verwerking van de reële waardeveranderingen in het resultaat.

TOELICHTINGEN

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en voorwaarden van financiële instrumenten

Hedge accounting: kwalitatieve informatie en diverse bedragen

Rente-, kasstroom- en liquiditeitsrisico: de contractuele renteherzienings- of aflossingsdata, de effectieve rentevoeten

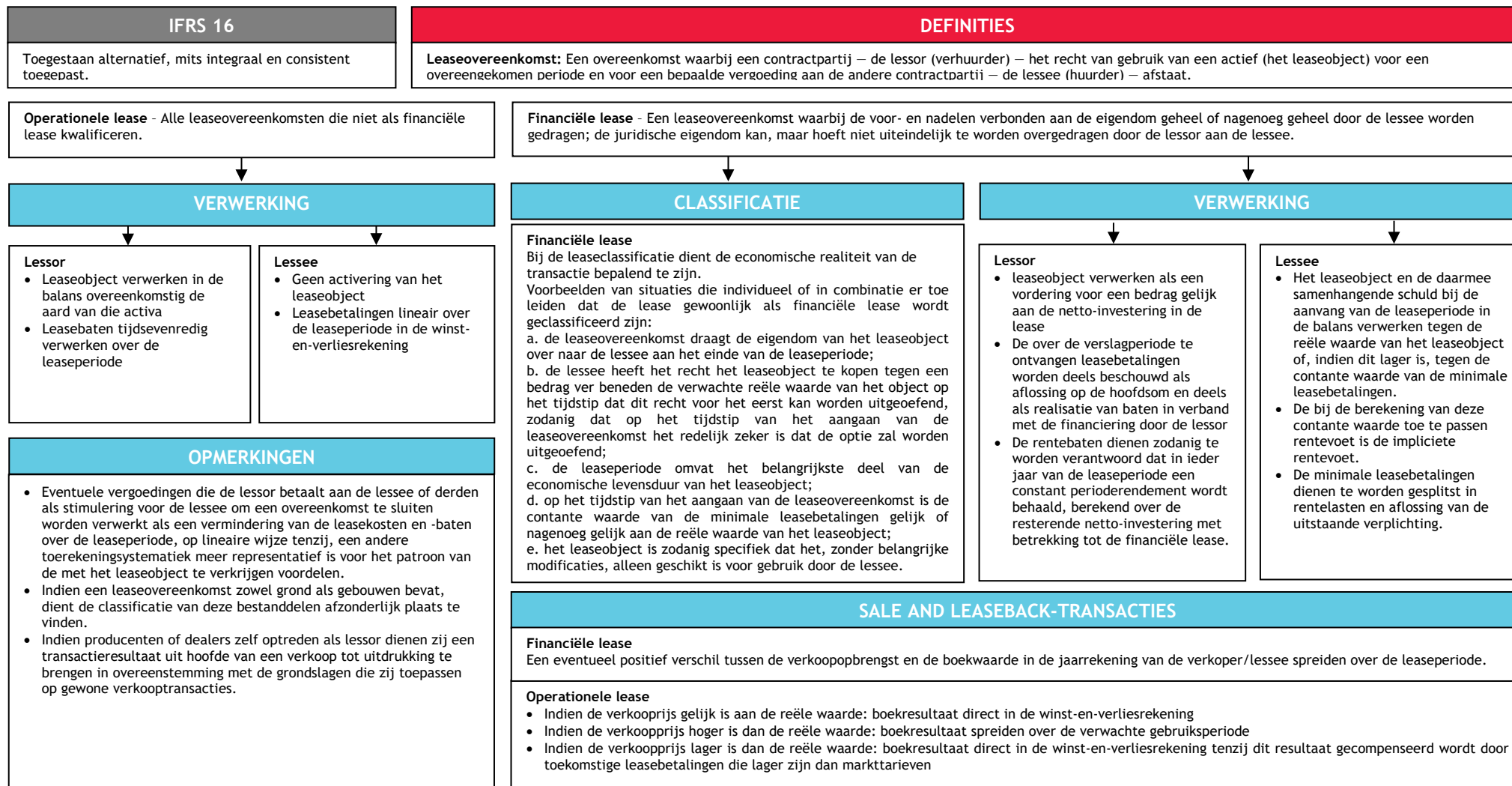
Kredietrisico: maximale kredietrisico op balansdatum, belangrijke concentraties van kredietrisico, verkregen en verstrekte zekerheden

Reële waarde: reële waarde van financiële instrumenten die niet tegen reële waarde zijn gewaardeerd, de gehanteerde methode en de belangrijkste veronderstellingen

Financiële activa gewaardeerd tegen een hogere waarde dan de reële waarde: boekwaarde en reële waarde, en reden voor het niet verlagen van de boekwaarde

Overige: belangrijke posten van opbrengsten en kosten, aard en omvang van secularisatie en terugkoopovereenkomsten, herclassificaties

RJ 292 Leasing

RJ 300 Toelichting

FUNCTIE EN INDELING

De toelichting heeft als doel om betrouwbare informatie te verschaffen die relevant is voor de besluitvorming van de gebruikers van de jaarrekening. Ook zijn begrijpelijkheid en vergelijkbaarheid van belang bij het verschaffen van informatie in de toelichting.

De toelichting dient minimaal te omvatten:

- uiteenzetting van de grondslagen van waardering van de activa en passiva en van de resultaatbepaling;
- uiteenzetting van de consolidatiegrondslagen;
- aanvullende financiële overzichten;
- detaillering en informatie die volgens de wet in de toelichting worden opgenomen;
- overige detailleringen die, gelet op het inzicht in vermogen en resultaat, worden gegeven;
- informatie die naar aard of gebruik geen plaats in de balans en de winst-en-verliesrekening kan vinden.

Een onjuiste of niet passende behandeling van posten in de balans en winst-en-verliesrekening kan niet in de toelichting worden rechtgezet.

De diverse balansposten, posten in de winst-en-verliesrekening en posten van het kasstroomoverzicht dienen door middel van verwijzingen te worden gerelateerd aan de bijbehorende onderdelen van de toelichting.

In het algemene gedeelte van de toelichting, voor zover niet al elders in de jaarrekening of daarmee gezamenlijk openbaar gemaakte informatie is opgenomen:

- de vestigingsplaats en het adres van de rechtspersoon; indien de plaats van feitelijke activiteiten afwijkt van de statutaire vestigingsplaats wordt ook de plaats en het adres van de feitelijke activiteiten vermeld;
- een beschrijving van de belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon uiteenzetting van de consolidatiegrondslagen.

Vergelijkende cijfers: het opnemen van vergelijkende cijfers geldt ook voor de toelichting. Ook vergelijkende informatie in beschrijvende zin wordt in de toelichting opgenomen, indien daarmee het vereiste inzicht in het vermogen en/of resultaat verbeterd.

RJ 305 Vrijstellingen voor groepsmaatschappijen

VRIJSTELLING TEN AANZIEN VAN DE INRICHTING VAN DE ENKELVOUDIGE WINST-EN-VERLIESREKENING VAN EEN MOEDERMAATSCHAPPIJ

Op basis van artikel 2:402 BW:

Zijn de financiële gegevens van een rechtspersoon verwerkt in zijn geconsolideerde jaarrekening, dan behoeft in de eigen winst-en-verliesrekening slechts het resultaat uit deelnemingen na aftrek van de belastingen daarover als afzonderlijke post te worden vermeld.

Deze vrijstelling geldt niet voor organisaties van openbaar belang.

VRIJSTELLING TEN AANZIEN VAN EEN JAARREKENING VAN EEN TOT EEN GROEP BEHORENDE RECHTSPERSOON

Op basis van artikel 2:403 BW:

Onder voorwaarden hoeft een tot een groep behorende rechtspersoon zijn jaarrekening niet overeenkomstig de voorschriften van Titel 9 Boek 2 BW in te richten, maar kan worden volstaan met een vereenvoudigde balans en winst-en-verliesrekening. Deze vrijstelling geldt niet als de groepsmaatschappij een organisaties van openbaar belang is.

Het verdient aanbeveling om bij het opmaken van de jaarrekening uit te gaan van grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, zoals deze zijn verwoord in Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen, dan wel IFRS.

In ieder geval moet rekening worden gehouden met eventuele inrichtingsvoorschriften die voortvloeien uit andere titels dan Titel 9, zoals sommige wettelijke reserves.

RJ 315 Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen

INDELING NAAR GROOTTE

Het voldoen aan twee van de drie hiernavolgende criteria kwalificeert voor de desbetreffende categorie.

	Microrechtspersonen	Kleine rechtspersoon	Middelgrote rechtspersoon
Balanstotaal	≤ € 350.000	≤ € 6 miljoen	≤ € 20 miljoen
Netto-omzet	≤ € 700.000	≤ € 12 miljoen	≤ € 40 miljoen
Werknemers	< 10	< 50	< 250

Indien boekjaren langer of korter zijn dan twaalf maanden wordt aanbevolen om de netto-omzet naar evenredigheid over twaalf maanden te berekenen. In geval van een lang boekjaar is het ook geoorloofd de netto-omzet van de laatste twaalf maanden als criterium te nemen.

Voor het gemiddeld aantal werknemers wordt aanbevolen dit te bepalen op basis van mensjaren toegepast voor de werknemers waarmee in de zin van het Burgerlijk Wetboek een arbeidsovereenkomst is aangegaan.

De vrijstellingen gelden niet voor organisaties van openbaar belang en indien IFRS wordt toegepast.

Nieuw-opgerichte rechtspersoon: voor het eerste en tweede boekjaar geldt de vrijstelling als op de balansdatum van het eerste boekjaar aan de desbetreffende vereisten is voldaan.

WETTELIJKE VRIJSTELLING VAN INRICHTINGS- EN PUBLICATIEVOORSCHRIFTEN

De wettelijke vrijstellingen van de inrichtings- en publicatievoorschriften voor de middelgrote rechtspersoon zijn geregeld in artikel 2:397 lid 3 tot en met 8 BW.

Artikel 2:397 lid 3 tot en met 8 BW luiden:

3. In de winst-en-verliesrekening worden de posten genoemd in artikel 377 lid 3, onder a-d en g, onderscheidenlijk lid 4, onder a-c en f, samengetrokken tot een post bruto-bedrijfsresultaat; de rechtspersoon vermeldt in een verhoudingscijfer, in welke mate de netto-omzet ten opzichte van die van het vorige jaar is gestegen of gedaald.
4. De artikelen 380 en 382a zijn niet van toepassing.
5. Van de in afdeling 3 voorgeschreven opgaven behoeven in de openbaar gemaakte balans met toelichting slechts vermelding die welke voorkomen in de artikelen 364 , 365 lid 1 onder d, 366 , 367 onder a-d, 370 lid 1 onder b en c, 373 , 374 leden 3 en 4, 375 lid 1 onder a, b, f en g en lid 3, alsmede 376 en de overlopende posten. De leden 2 van de artikelen 370 en 375 vinden toepassing zowel op het totaal van de vorderingen en schulden als op de posten uit lid 1 van die artikelen welke afzonderlijke vermelding behoeven. De openbaar te maken winst-en-verliesrekening en de toelichting mogen worden beperkt overeenkomstig lid 3 en lid 4.
6. De informatie die ingevolge artikel 381 lid 2 moet worden vermeld, wordt beperkt tot informatie over de aard en het zakelijk doel van de aldaar genoemde regelingen. Artikel 381 lid 3 is niet van toepassing, tenzij de rechtspersoon een naamloze vennootschap is, in welk geval de vermelding als bedoeld in artikel 381 lid 3 beperkt is tot transacties die direct of indirect zijn aangegaan tussen de vennootschap en haar voornaamste aandeelhouders en tussen de vennootschap en haar leden van het bestuur en van de raad van commissarissen.
7. De gegevens, bedoeld in artikel 392 lid 1, onderdelen d ene, en lid 3, worden niet openbaar gemaakt.
8. In het bestuursverslag behoeft geen aandacht te worden besteed aan niet-financiële prestatie-indicatoren als bedoeld in artikel 391 lid 1.

Naast de wettelijke vrijstellingen van de inrichtings- en publicatievoorschriften gelden voor middelgrote rechtspersonen ook vrijstellingen van bepaalde richtlijnen voor de jaarverslaggeving. Deze vrijstellingen zijn in de betreffende hoofdstukken opgenomen. Daarnaast wordt in bijlage 2 van RJ 315 een totaaloverzicht gegeven van de vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen.

RJ 330 Verbonden partijen

TOEPASSINGSGBIED	
<p>Transacties van betekenis die door de rechtspersoon met verbonden partijen zijn aangegaan waarbij deze transacties niet onder normale marktvoorwaarden hebben plaatsgevonden</p> <p>Vermelding van transacties tussen twee of meer leden van een groep kan achterwege blijven, mits dochtermaatschappijen die partij zijn bij de transactie geheel in eigendom zijn van een of meer leden van de groep.</p>	
Grote ondernemingen	Middelgrote naamloze vennootschappen
<p>Zoveel mogelijk afzonderlijke toelichting voor de volgende categorieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de moedermaatschappij; b. partijen die gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kunnen uitoefenen op de rechtspersoon; c. groepsmaatschappijen; d. deelnemingen; e. joint ventures waarin de rechtspersoon een deelnemer is; f. sleutelfunctionarissen in het management van de rechtspersoon of de moedermaatschappij van de rechtspersoon; g. overige verbonden partijen. 	<p>Transacties die direct of indirect zijn aangegaan tussen de vennootschap en haar voornaamste aandeelhouders en tussen de vennootschap en de leden van de bestuurs-, leidinggevende en toezichthoudende organen.</p>

TOELICHTING
<ul style="list-style-type: none"> • de omvang van die transacties; • de aard van de betrekking met de verbonden partij; • andere informatie over die transacties die nodig is voor het verschaffen van inzicht in de financiële positie van de rechtspersoon.

DEFINITIE
<p>Een verbonden partij is een natuurlijke persoon of entiteit die verbonden is met de entiteit die haar jaarrekening opstelt.</p> <p>(a) Een natuurlijke persoon of een nauwe verwant van de natuurlijke persoon is met een verslaggevende entiteit verbonden indien deze persoon:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) zeggenschap of gezamenlijke zeggenschap over De verslaggevende entiteit uitoefent; (ii) invloed van betekenis over de verslaggevende entiteit uitoefent; dan wel (iii) behoort tot de managers op sleutelposities in de verslaggevende entiteit of in een moedermaatschappij van de verslaggevende entiteit. <p>(b) Een entiteit is met een verslaggevende entiteit verbonden indien zich één van de volgende situaties voordoet:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) De entiteit en de verslaggevende entiteit behoren tot dezelfde groep (dit betekent dat alle moedermaatschappijen, dochterondernemingen en zusterondernemingen met elkaar zijn verbonden). (ii) Een entiteit is een geassocieerde deelneming of joint venture van de andere entiteit (of een geassocieerde deelneming of joint venture van een lid van een groep waartoe de andere entiteit behoort). (iii) Beide entiteiten zijn joint ventures van eenzelfde derde partij. (iv) Een entiteit is een joint venture van een derde entiteit en de andere entiteit is een geassocieerde deelneming van de derde entiteit. (v) De entiteit is een regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding ten bate van werknemers van ofwel de verslaggevende entiteit, ofwel een entiteit die met de verslaggevende entiteit verbonden is. Indien de verslaggevende entiteit zelf een dergelijke regeling is, zijn de aan de regeling betalende werkgevers ook met de verslaggevende entiteit verbonden. (vi) Een onder (a) bedoelde natuurlijke persoon oefent zeggenschap of gezamenlijke zeggenschap uit over de entiteit. (vii) Een onder (a)(i) bedoelde persoon oefent invloed van betekenis over de entiteit uit of behoort tot de managers op sleutelposities in de entiteit (of in een moedermaatschappij van de entiteit). (viii) De entiteit, of een lid van een groep waarvan zij deel uitmaakt, verleent met diensten van managers op sleutelposities gelijk te stellen diensten aan de verslaggevende entiteit of aan de moedermaatschappij van de verslaggevende entiteit.

RJ 340 Winst per aandeel

TOEPASSINGSGBIED

Rechtspersonen die de winst per aandeel in de jaarrekening vermelden. Deze rechtspersonen dienen de winst per aandeel te berekenen en te vermelden in overeenstemming met de bepalingen van dit hoofdstuk.

SOORTEN WINST PER AANDEEL

GEWONE WINST PER AANDEEL

VERWATERDE WINST PER AANDEEL

PRESENTATIE

WINST / GEWOGEN GEMIDDELDE AANTAL AANDELEN

Gewone winst
Netto-winst of verlies corrigeren voor preferente dividenden

Winst - verwaterd
Gewone winst aangepast voor:

- dividenden op potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden en die in mindering zijn gebracht op de gewone winst
- rente verwerkt in het boekjaar met betrekking tot de potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden
- elke andere verandering in opbrengsten of kosten die voort zou komen uit de conversie van de potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden.

- Vermeld gewone en de verwaterde winst per aandeel voor elk type gewone aandelen, dat een verschillend recht op een aandeel in de netto winst van een periode heeft
- Vermelding op de pagina van de winst-en-verliesrekening
- Ook vermelding indien negatief (verlies per aandeel)

- Per aandeel - gewoon**
- Het gewogen gemiddelde van het aantal in het boekjaar uitstaande aandelen
  - Als gewone aandelen worden uitgegeven die niet zijn volgestort, worden deze behandeld als een fractie van een gewoon aandeel naar rato van het recht dat zij hebben op dividend ten opzichte van een volledig volgestort aandeel gedurende het boekjaar.
  - Aanpassing vergelijkende cijfers voor gebeurtenissen die het aantal uitstaande aandelen hebben veranderd zonder dat er een gerelateerde verandering in middelen is opgetreden, behalve indien het een conversie van potentiële gewone aandelen betreft.

- Per aandeel - verwaterd**
- Startpunt is het aantal zoals bij Per aandeel - gewoon
  - Plus het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen dat zou worden uitgegeven bij de conversie in gewone aandelen van alle potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden.
  - Potentiële gewone aandelen die tot verwatering zullen leiden, worden geacht te zijn geconverteerd in gewone aandelen aan het begin van het betreffende boekjaar of, indien later, per de datum van de feitelijke uitgifte van de potentiële gewone aandelen.
  - Potentiële gewone aandelen dienen alleen te worden behandeld als verwaterend wanneer de conversie in gewone aandelen de netto winst per aandeel uit gewone bedrijfsuitoefening zou verlagen.

OVERIG

- Als naast de gewone en verwaterde winst per aandeel, andere bedragen per aandeel worden toegelicht, dienen zulke bedragen berekend te worden met gebruikmaking van het gewogen gemiddeld aantal gewone aandelen bepaald in overeenstemming met deze richtlijn.

RJ 345 Beëindiging van bedrijfsactiviteiten

DEFINITIE

Een bedrijfsactiviteit die niet duurzaam wordt voortgezet, dat wil zeggen, een onderdeel

a. dat door de rechtspersoon als gevolg van een bepaald plan:

1. in zijn geheel of nagenoeg geheel wordt afgestoten, of
2. in gedeelten wordt afgestoten, of
3. wordt geliquideerd of stopgezet;

b. dat een belangrijke afzonderlijke activiteit vertegenwoordigt of dat goederen of diensten levert in een belangrijk afzonderlijk geografisch gebied of aan een belangrijke afzonderlijke groep afnemers, en

c. dat zowel operationeel als voor financiële verslaggevingsdoeleinden kan worden onderscheiden.

Wijziging in de omvang van een bedrijfsactiviteit of in de manier waarop hij wordt uitgevoerd, kan echter niet worden aangemerkt als het beëindigen van een bedrijfsactiviteit omdat de bedrijfsactiviteit wordt voortgezet ondanks de verandering.

Operationele segmenten zoals behandeld in RJ 350 zullen normaliter voldoen aan het criterium onder b. Onderdelen van deze segmenten kunnen ook voldoen aan dit criterium, zoals een belangrijke groep producten of diensten.

AANVANG TOELICHTINGSVERPLICHTINGEN

Vanaf de initiële gebeurtenis dat

- de rechtspersoon heeft een overeenkomst gesloten tot verkoop van alle of nagenoeg alle activa van deze bedrijfsactiviteit, of
- de bevoegde organen van de rechtspersoon hebben een formeel en gedetailleerd plan dat leidt tot beëindiging van een bedrijfsactiviteit goedgekeurd en hebben het plan bekend gemaakt.

De initiële gebeurtenis doet zich voor binnen het boekjaar

De initiële gebeurtenis doet zich voor na afloop van het boekjaar, maar vóór de datum waarop de jaarrekening wordt opgemaakt

VERKOOPOVEREENKOMST

Indien een verkoopovereenkomst is aangegaan:

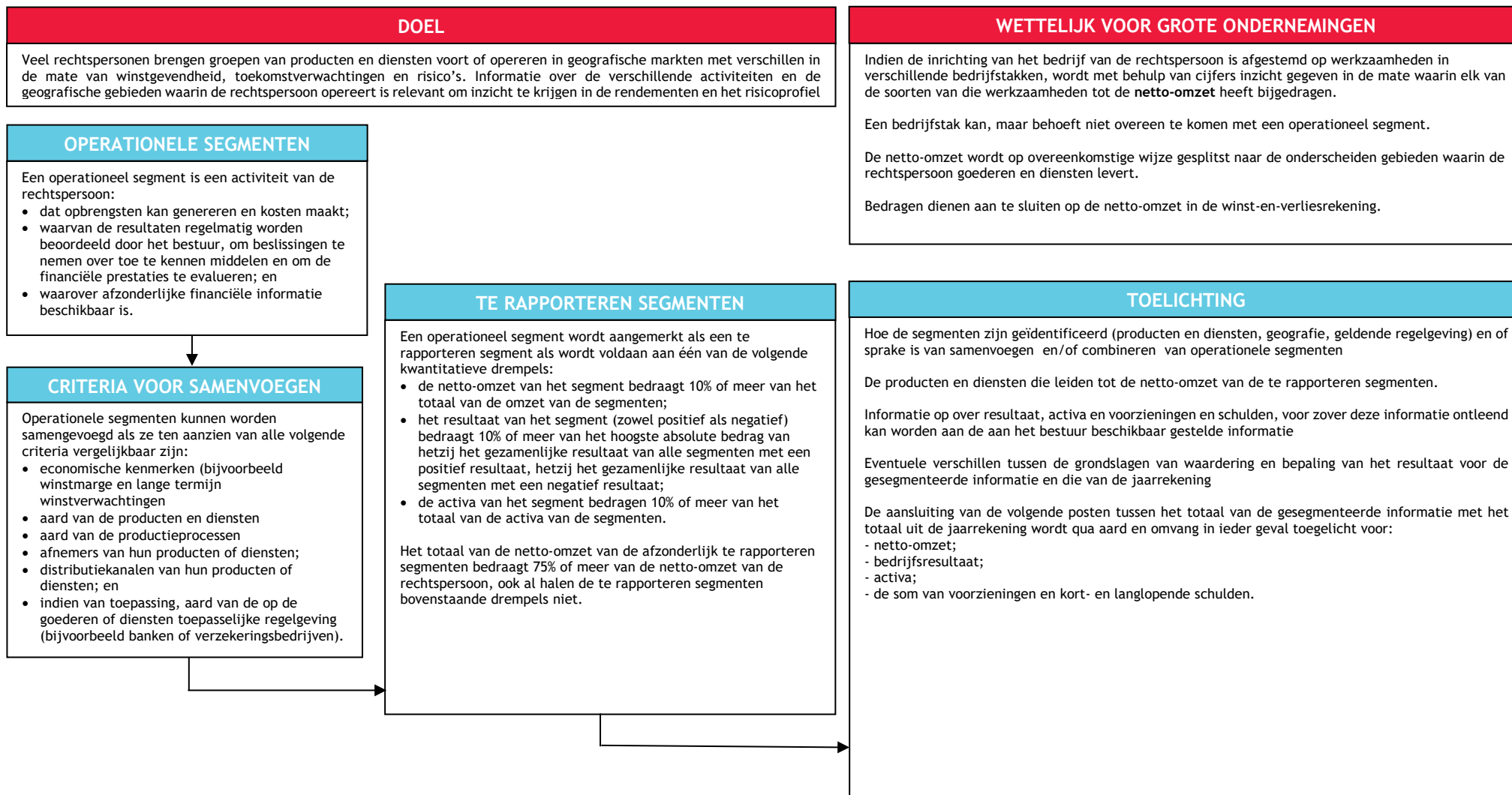
- Nettoverkoopopbrengst
- Boekwaarde activa en vreemd vermogen
- Resultaat voor belasting
- Belasting
- Verwachte tijdstip van ontvangst van de opbrengst

TOELICHTING

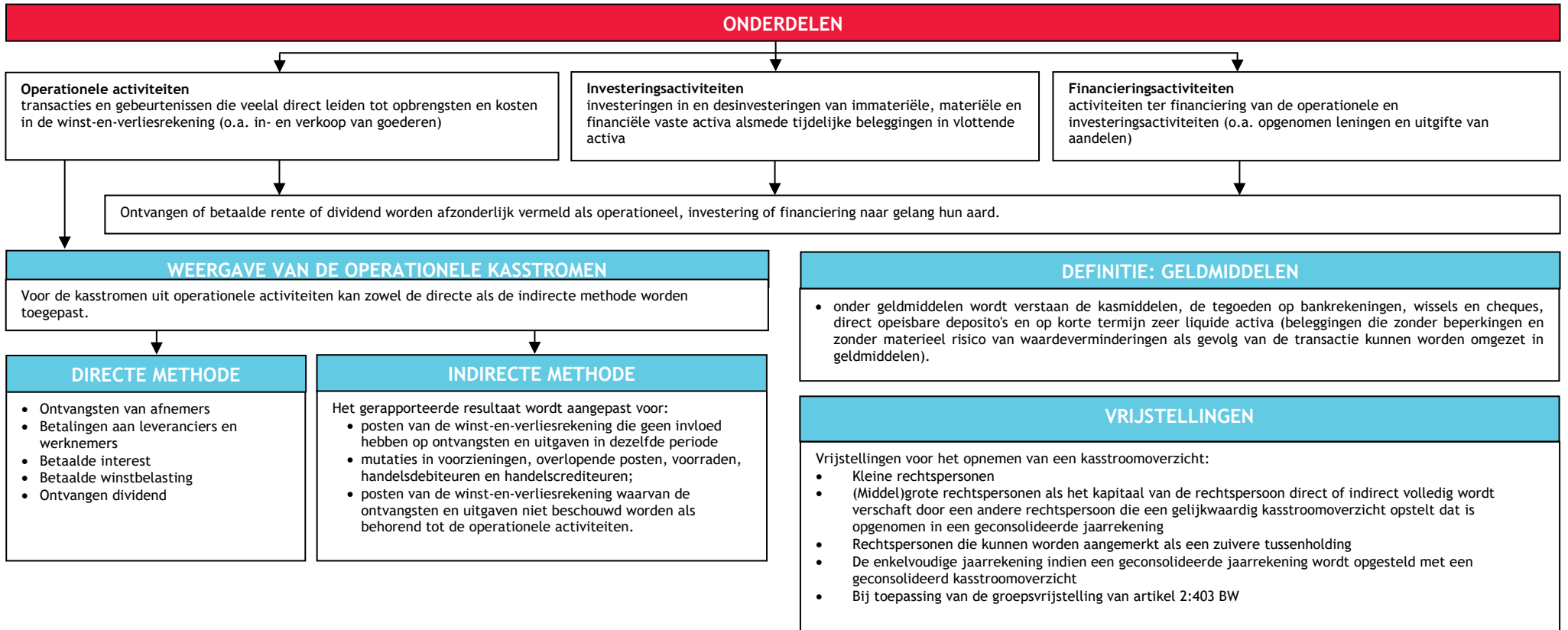
Voor elke bedrijfsactiviteit die niet duurzaam wordt voortgezet afzonderlijk:

- een beschrijving van de bedrijfsactiviteit die niet duurzaam wordt voortgezet;
- voor grote ondernemingen: het operationeel segment waarin deze bedrijfsactiviteit wordt gerapporteerd;
- het tijdstip en de aard van de initiële gebeurtenis;
- het tijdstip waarop of de periode waarin de beëindiging zal zijn afgerond, voor zover bekend of te bepalen;
- de boekwaarden per balansdatum van het totaal van de activa en het totaal van de posten van het vreemd vermogen die worden afgestoten of geliquideerd;
- de opbrengsten, de kosten en het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen toe te rekenen aan deze bedrijfsactiviteiten, alsmede voor grote ondernemingen de belastingen hierover; en
- de kasstromen uit operationele activiteiten, investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten van de te beëindigen bedrijfsactiviteit over de verslagperiode. Voor bedragen ook de vergelijkende cijfers vermelden.

RJ 350 Gesegmenteerde informatie

RJ 360 Het kasstroomoverzicht

RJ 390 Overige in de toelichting op te nemen informatie

INFORMATIE OVER DIENSTVERLENING UIT HOOFDE VAN CONCESSIE

Bij een afspraak inzake concessiedienstverlening wordt in het algemeen gedurende de periode van de concessie door de concessiegever aan de concessienemer verstrekt:

- het recht om publieke dienstverlening te verrichten door middel van belangrijke economische en maatschappelijke voorzieningen, en
- in sommige gevallen, het recht om specifieke immateriële, materiële en/of financiële vaste activa te gebruiken,

in ruil voor het door de concessienemer:

- moeten voorzien in de diensten in overeenstemming met bepaalde voorwaarden gedurende de concessieperiode, en
- indien van toepassing, aan het einde van de concessieperiode moeten teruggeven van de aan het begin van de concessieperiode ontvangen en/of gedurende de concessieperiode gekochte rechten.

Te verstrekken informatie:

- een beschrijving van de afspraken in hoofdlijnen, en veranderingen daarin gedurende de periode;
- de belangrijkste voorwaarden in de afspraken die van invloed zijn op de grootte, het moment en de zekerheid van de toekomstige kasstromen;
- de verplichtingen tot dienstverlening of de rechten op verwachte dienstverlening of koop of bouw van materiële vaste activa
- de verplichtingen tot overdracht van specifieke activa aan het einde van de concessieperiode of de rechten op ontvangst van deze activa
- de opties tot verlenging of beëindiging; en
- andere rechten en verplichtingen (bijvoorbeeld groot onderhoud).

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN REGELINGEN

De aard, het zakelijk doel en de financiële gevolgen van niet in de balans opgenomen regelingen van de rechtspersoon zijn moet worden vermeld indien de risico's of voordelen die uit deze regelingen voortvloeien van betekenis zijn en voor zover de openbaarmaking van dergelijke risico's of voordelen noodzakelijk is voor de beoordeling van de financiële positie van de rechtspersoon.

Voorbeelden: risico- en winstdelingsregelingen of verplichtingen die voortvloeien uit een overeenkomst zoals schuldaflossing, gecombineerde koop- en terugkoopovereenkomsten, regelingen met betrekking tot consignatie van aandelen, 'take or pay'-regelingen, securitisatie die wordt geregeld via afzonderlijke rechtspersonen en entiteiten zonder rechtspersoonlijkheid, in onderpand gegeven activa, operationele leasingregelingen en outsourcing.

De volgende aspecten kunnen van belang zijn voor de toelichting:

- aard van de regeling;
- looptijd van de regeling;
- belangrijke kenmerken;
- de omvang van mogelijke financiële voor- en nadelen en de omstandigheden waarvan deze afhankelijk zijn;
- in hoeverre de tegenpartij is aan te merken als een verbonden partij;
- de overeengekomen financiële afspraken.

VERMELDING ACCOUNTANTSHONORARIA

De grote rechtspersoon vermeldt de in het boekjaar ten laste van de rechtspersoon gebrachte totale honoraria voor

- het onderzoek van de jaarrekening,
  - totale honoraria voor andere controleopdrachten,
  - totale honoraria voor adviesdiensten op fiscaal terrein en;
  - totale honoraria voor andere niet-controlediensten;
- uitgevoerd door de externe accountant en de accountantsorganisatie.

Aanbevolen wordt dat de rechtspersoon totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening baseert op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht.

Het verdient sterke aanbeveling om naast de honoraria van de externe accountant en de accountantsorganisatie, ook de honoraria te vermelden van het netwerk.

Indien een materieel deel van de in de consolidatie begrepen dochtermaatschappijen door een andere externe accountant wordt onderzocht, verdient het aanbeveling om van dit feit melding te maken en de daaraan gerelateerde honoraria op vergelijkbare wijze in de toelichting op te nemen.

RJ 394 Tussentijdse berichten

- Van toepassing als gesteld wordt dat een tussentijds bericht is opgesteld in overeenstemming met de RJ.
- Vrijstellingen voor middelgrote rechtspersonen zijn overeenkomstig van toepassing.

DEFINITIE

Tussentijds bericht - Een financieel overzicht over een verslagperiode korter dan een volledig boekjaar.

- Een tussentijds bericht dient ten minste te bestaan uit:
  - een verkorte balans
  - een verkorte winst-en-verliesrekening
  - een verkort mutatieoverzicht van het eigen vermogen
  - een verkort kasstroomoverzicht
  - specifieke toelichtingen.
- Specificaties en toelichtingen:
  - De verkorte overzichten dienen ten minste de rubrieken te omvatten die ook in de meest recente gepubliceerde jaarrekening zijn opgenomen
  - Vermelding dat dezelfde grondslagen zijn gehanteerd als in de jaarrekening
  - Toelichting inzake seizoensgevoeligheid, bijzondere posten en gebeurtenissen na balansdatum
  - Vermelding dat geen accountantscontrole is toegepast

VERWERKING EN WAARDERING

GRONDSLAGEN

- Dezelfde grondslagen toepassen als in de jaarrekening over het verslagjaar waarvan de tussentijdse periode deel uitmaakt.
- De belastinglast wordt bepaald op basis van het over het betreffende rapporteringsjaar verwachte effectieve belastingpercentage.

GEBRUIK VAN SCHATTINGEN

Bij tussentijdse berichten wordt in het algemeen meer gebruik gemaakt van schattingsmethoden.

ONGELIJK VERDEELDE KOSTEN

Kosten die een niet tijdsevenredig verloop hebben wordt uitsluitend aangepast indien dit aan het einde van een boekjaar ook aanvaardbaar zou zijn.

ONGELIJK VERDEELDE OPBRENGSTEN

Op seizoensgebonden, cyclische of incidentele opbrengsten dient niet te worden geanticipeerd en evenmin dienen deze te worden uitgesteld, indien dit aan het einde van een boekjaar ook niet aanvaardbaar zou zijn.

PERIODEN WAAROVER TUSSENTIJDSE BERICHTEN WORDEN GEPRESENTEERD

- Een verkorte balans aan het einde van de tussentijdse periode met als vergelijkend cijfer een balans aan het einde van het laatst afgesloten boekjaar;
- De verkorte winst-en-verliesrekeningen over de betreffende tussentijdse periode en cumulatief voor het lopende boekjaar, met als vergelijkende cijfers de winst-en-verliesrekeningen voor dezelfde tussentijdse periode en cumulatieve periode in het vorige boekjaar
- Een verkort overzicht van de mutaties in het eigen vermogen van het begin van het boekjaar tot aan het einde van de tussentijdse periode met als vergelijkende cijfers het overzicht van alle mutaties in het eigen vermogen in dezelfde periode in het vorige boekjaar
- Een verkort kasstroomoverzicht waarin zijn opgenomen de kasstromen in de periode van het begin van het boekjaar tot aan het einde van de tussentijdse periode met als vergelijkende cijfers het kasstroomoverzicht over dezelfde periode in het vorige boekjaar

RJ 396 Openbaarmaking

DEPONERING BIJ HET HANDELSREGISTER

Deponering binnen 8 dagen na vaststelling van de jaarrekening.

Uiterlijk twaalf maanden na afloop van het boekjaar moet de jaarrekening zijn gedeponerd. Is de jaarrekening nog niet vastgesteld, dan wordt dit bij de jaarrekening vermeld.

Gelijktijdig wordt het bestuursverslag en de Overige gegevens gedeponerd. Het bestuursverslag en enkele van de Overige gegevens mogen ook slechts ten kantore van de vennootschap ter inzage worden gehouden.

Van de verplichting tot het opmaken, het overleggen en het vaststellen van de jaarrekening kan door de Minister van Economische Zaken om gewichtige redenen desverzocht ontheffing worden verleend.

Blijkt na vaststelling dat de jaarrekening in ernstige mate tekortschiet in het geven van het vereiste inzicht, dan bericht het bestuur daaromtrent onverwijld aan de leden of aandeelhouders en legt het een mededeling daaromtrent neer bij het handelsregister. Bij de mededeling wordt een accountantsverklaring gevoegd, indien de jaarrekening overeenkomstig artikel 393 is onderzocht.

OPENBAARMAKING OP ANDERE WIJZE

Openbaarmaking op andere wijze ontheft de rechtspersoon niet van de (verplichte) deponering bij het handelsregister.

Wordt de jaarrekening op andere wijze dan ingevolge bij het handelsregister openbaar gemaakt, dan wordt daaraan in ieder geval de accountantsverklaring toegevoegd.

Wordt slechts de balans of de winst-en-verliesrekening, al dan niet met toelichting, of wordt de jaarrekening in beknopte vorm openbaar gemaakt, dan wordt dit ondubbelzinnig vermeld onder verwijzing naar de wettelijk openbaargemaakte jaarrekening. De accountantsverklaring mag dan niet worden toegevoegd.

RJ 398 Accountantsonderzoek

ACCOUNTANTSONDERZOEK

Als accountant komt in aanmerking een registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent die daartoe een aantekening in het accountantsregister heeft.

Tot het verlenen van de opdracht is de algemene vergadering bevoegd. Gaat deze daartoe niet over, dan is de raad van commissarissen bevoegd of, zo deze ontbreekt of in gebreke blijft, het bestuur.

De werkzaamheden van de accountant hebben betrekking op de jaarrekening, het bestuursverslag en de Overige gegevens.

Ten aanzien van de jaarrekening onderzoekt de accountant of:

- deze het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht geeft;
- deze voldoet aan de wettelijke voorschriften.

Ten aanzien van het bestuursverslag gaat de accountant, na of:

- dit overeenkomstig de wettelijke voorschriften is opgesteld;
- dit verenigbaar is met de jaarrekening en met de Overige gegevens; en of
- het bestuursverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de rechtspersoon en zijn omgeving, materiële onjuistheden bevat.

Ten aanzien van de Overige gegevens gaat de accountant na of deze zijn toegevoegd.

De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur. Hij maakt daarbij ten minste melding van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening, in de vorm van:

- een goedkeurende verklaring;
- een verklaring met beperking;
- een afkeurende verklaring; of
- een verklaring van oordeelonthouding.

